

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Názor obyvatel Jihočeského kraje na činnost ostatních složek integrovaného záchranného systému

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Ilona Dušková
Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Civilní nouzová připravenost

Vedoucí práce: prof. RNDr. Jiří Patočka, DrSc.
Konzultant: Ing. Ladislav Karda

Datum odevzdání práce: 14. 8. 2013

ABSTRAKT

Cílem této diplomové práce je zjistit a vyhodnotit názor obyvatel Jihočeského kraje na činnost ostatních složek integrovaného záchranného systému při záchranných a likvidačních pracích u mimořádných událostí a z toho plynoucí míru bezpečnosti obyvatel kraje.

Celý výzkum byl koncipován tak, aby po provedení analýzy údajů zjištěných dotazníkovým šetřením byly získány relevantní informace o pohledu obyvatel Jihočeského kraje na práci vyčleněných sil a prostředků Armády ČR, Českého červeného kříže a obecní policie.

K získání dat byla zvolena technika dotazníkového šetření. Po provedení předvýzkumu, který identifikoval výše zmíněné tři ostatní složky IZS, jež jsou dle obyvatel kraje nejdůležitější z hlediska záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech. Při následném dotazníkovém šetření, zaměřeném na tyto tři ostatní složky IZS, byl získán předem určený počet 50 respondentů z každého okresu Jihočeského kraje, tzn. celkem 350 respondentů z okresů České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor.

Z analýzy dat vyplývá zjištění, že tři čtvrtiny dotázaných neznají termín „ostatní složka IZS“. A to i přesto, že někteří z respondentů mají osobní zkušenost se zásahem některé z ostatních složek IZS při mimořádné události. Z toho lze vyvodit závěr, že občané Jihočeského kraje mají povědomí o IZS jako celku, ale nejsou již dostatečně obeznámeni s jeho strukturou. Ke zvýšení úrovně vědomostí o struktuře IZS a zaměření činností jednotlivých složek proto doporučuji zařadit tyto informace podrobněji do osnov základních škol. Navrhuji rovněž zvýšit informovanost občanů o této problematice formou mediální kampaně.

V rámci hodnocení vyčleněných sil a prostředků Armády ČR z hlediska jejich činnosti v IZS, převažuje u respondentů názor, že pomoc této složky je při

mimořádných událostech a krizových situacích na zcela dostatečné úrovni. Občané, kteří měli osobní zkušenost se zásahem vojáků například při záchranných a likvidačních pracích či evakuaci obyvatelstva, hodnotí nejčastěji tuto jejich pomoc jako efektivní a velice profesionální.

S pomocí Českého červeného kříže při mimořádných událostech má osobní zkušenost jedna čtvrtina dotázaných obyvatel Jihočeského kraje, a to zejména při povodních. Humanitární jednotky ČČK v těchto případech pomáhaly především se zajištěním nouzového ubytování a stravování postižených občanů a rovněž se soustředily na sběr a distribuci humanitární pomoci. Téměř 86 % respondentů hodnotí průběh těchto činností jako velice profesionální a efektivní.

O dostatečné míře pomoci obecní, resp. městské policie, nejsou dotázaní občané zcela přesvědčeni. Někteří z nich ji hodnotí jako spíše nedostatečnou. Stejně tak zastávají názor, že jednotlivé obecní policie v Jihočeském kraji mají určité rezervy ve vybavenosti, a to například vozového parku. Nicméně 41 % dotázaných se shoduje na tom, že kvalita činnosti této složky při mimořádných událostech se v posledních letech zvyšuje. Mé doporučení se v tomto případě týká zvýšení počtu služebních automobilů.

Na základě získaných dat byl sestaven žebříček jednotlivých ostatních složek IZS dle jejich významnosti tak, jak ji hodnotí dotázaní obyvatelé kraje. Na pomyslných prvních třech místech se umístily tyto složky: Armáda ČR, obecní policie, Český červený kříž. Ze shrnutí získaných informací vyplývá pozitivní zjištění, že tři zkoumané ostatní složky IZS přispívají svou činností v rámci IZS velkou měrou k ochraně zdraví, života a majetku obyvatel Jihočeského kraje při mimořádných událostech a krizových situacích. Věřím, že závěry výzkumu a má doporučení uvedená v této práci mohou přispět k dalšímu zkvalitnění činnosti analyzovaných ostatních složek IZS tak, aby jejich vnímání občany Jihočeského kraje bylo v budoucnu ještě na vyšší úrovni.

ABSTRACT

The aim of this study was to identify and evaluate the opinion of South Bohemian region inhabitants on activities of the Integrated Rescue System (IRS) other emergency services in rescue and relief work in emergency situations and find out the resulting level of inhabitants safety.

The whole study was designed to analyze the data collected by questionnaire survey and to obtain relevant information about the opinion of the South Bohemian region inhabitants on the work of the Army of the Czech Republic, the Czech Red Cross and the municipal police within IRS.

A questionnaire survey seemed to be the best way how to get relevant information. The pilot study helped to identify the three other emergency services of IRS in the opinion of the inhabitants. At a subsequent questionnaire survey the research sample was 50 respondents from each of seven South Bohemian districts, a total of 350 respondents from districts České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice and Tábor.

The results of this research show that three quarters of respondents do not exactly know the term "other emergency services of IRS", despite the fact that some of the respondents have personal experience with the intervention of some other emergency services of IRS during an emergency situation. So it can be concluded that the South Bohemian region inhabitants have more awareness of the IRS as a whole, but they are no longer sufficiently familiar with its structure. To increase the level of knowledge about the structure of the IRS's components I recommend to include more detailed information about this topic in the primary school curriculum. It also proposes to increase public awareness about IRS structure through media campaigns.

Activities of the Army of the Czech Republic within IRS were judged as very helpful and on quite sufficient level. Individuals who have had personal experience with

the intervention of soldiers such as rescue, relief work and evacuation, evaluate their help as efficient and very professional.

The personal experience with the help of the Czech Red Cross in emergency situations (especially floods) has one quarter of respondents. Red Cross Humanitarian units helped in these cases mainly with the provision of emergency accommodation and catering. Czech Red Cross was also focused on the collecting and distributing of humanitarian aid. Almost 86% of respondents judged these activities as very professional and efficient.

Respondents are not convinced about sufficiently help of municipal police in the case of emergency situation. Some of them rate it as rather weak. Likewise, they considered that each municipal police in South Bohemian region have some reserves in facilities such as car park. However, 41% of respondents agree that the quality of the activities of this emergency service is increasing in the last few years. My recommendation in this case refers to an increase in the number of service cars.

Based on the obtained data, the ranking of other emergency services of IRS was compiled according to their significance in respondents' opinion. On the first three positions are these emergency service - Army of the Czech Republic, municipal police, Czech Red Cross.

Summary of the obtained information indicates a positive finding that the three analyzed other emergency services of IRS are very helpful in protection of health, life and property of the inhabitants of South Bohemian region within the IRS activities. However, I believe that my recommendations presented in this study may contribute to further improving the performance of the three analyzed emergency services so that their perception of the South Bohemian region inhabitants can achieve an even higher level in the future.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 14. 8. 2013

.....

podpis studenta

Poděkování

Děkuji panu prof. RNDr. Jiřímu Patočkovi, DrSc. a Ing. Ladislavu Kardovi za jejich metodické vedení, odbornou pomoc a cenné rady při vypracování této diplomové práce.

OBSAH

Úvod	12
1. Teoretická část	13
1.1 Vymezení základních pojmů	13
1.1.1 Rozdělení mimořádných událostí	14
1.2 Ochrana obyvatelstva ČR	15
1.3 Integrovaný záchranný systém	17
1.3.1 Stálé orgány IZS	18
1.3.2 Složky IZS	18
1.4 Základní složky IZS	19
1.4.1 Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany	19
1.4.2 Zdravotnická záchranná služba	20
1.4.3 Policie ČR	21
1.5 Ostatní složky IZS	22
1.5.1 Armáda ČR	23
1.5.2 Obecní (městská) policie	26
1.5.3 Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby	28
1.5.4 Neziskové organizace a sdružení občanů	29
1.5.5 Vybrané organizace zaměřené na poskytování humanitární pomoci	31
1.5.6 Panel nestátních neziskových organizací	24
2. Hypotézy a metodika výzkumu	35
2.1 Hypotéza	35
2.2 Metodika výzkumu	35
2.3 Charakteristika souboru	36
2.4 Zpracování dat	37
3. Výsledky	38
3.1 Základní charakteristiky souboru	38
3.1.1 Pohlaví respondentů	38
3.1.2 Věkové kategorie respondentů	39

3.1.3	Vzdělání respondentů	40
3.2	Znalosti respondentů o ostatních složkách IZS	41
3.2.1	Znalost termínu „ostatní složka IZS“	41
3.2.2	Znalost jednotlivých ostatních složek IZS	42
3.3	Armáda ČR	43
3.3.1	Dostatečná pomoc AČR při záchranných a likvidačních pracích.....	43
3.3.2	Osobní zkušenosti respondentů se zásahem vyčleněných sil AČR	45
3.3.3	Spokojenost respondentů s činností vyčleněných sil AČR při zásahu	47
3.3.4	Hodnocení efektivity a profesionality AČR při konkrétním zásahu.....	48
3.3.5	Význam jednotlivých činností AČR při řešení mimoř. událostí.....	49
3.3.6	Názor respondentů na kvalitu činností vyčleněných sil AČR	50
3.3.7	Vybavenost Armády ČR pro činnost v IZS	51
3.4	Český Červený kříž.....	53
3.4.1	Činnost ČČK ve prospěch obyvatel kraje při mimořádné události	53
3.4.2	Osobní zkušenost respondentů s podporou ČČK	54
3.4.3	Spokojenost respondentů s podporou ČČK při mimoř. událostech.....	56
3.4.4	Hodnocení efektivity a profesionality podpory ČČK	57
3.4.5	Názor respondentů na kvalitu činností ČČK při mimoř. událostech	58
3.4.6	Význam jednotlivých forem pomoci ČČK při mimoř. událostech	59
3.4.7	Vybavenost ČČK pro činnost v IZS v Jihočeském kraji	60
3.4.8	Druhy podpory ČČK respondenty	61
3.5	Městská policie	63
3.5.1	Pomoc MP při řešení mimořádných událostí.....	63
3.5.2	Osobní zkušenosti respondentů se zásahem PM při mimoř. událostech ..	64
3.5.3	Spokojenost respondentů se zásahem MP při mimoř. událostech.....	66
3.5.4	Hodnocení efektivity a profesionality zásahu MP	67
3.5.5	Význam jednotlivých činností MP při mimořádných událostech.....	68
3.5.6	Názor respondentů na kvalitu činnosti MP při mimoř. událostech.....	69
3.5.7	Vybavenost MP pro činnost v IZS v Jihočeském kraji.....	70
3.6	Zásah jiné ostatní složky IZS	72

3.7 Souhrnné hodnocení ostatních složek IZS	73
3.8 Závěrečné shrnutí výsledků výzkumu	75
4. Diskuse	77
5. Závěr	80
6. Seznam použitých zdrojů	82
7. Seznam tabulek	87
8. Seznam obrázků a grafů	89
9. Přílohy	91

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

IZS – integrovaný záchranný systém

ČR – Česká republika

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

Jednotka PO – jednotka požární ochrany

PČR – Policie České republiky

ZZS – zdravotnická záchranná služba

PNP - přednemocniční neodkladná péče

MV – Ministerstvo vnitra České republiky

AČR – Armáda České republiky

ČČK – Český červený kříž

MP – obecní (městská) policie

NNO – nestátní neziskové organizace

RČK – Rakouský červený kříž

ÚVOD

V současné globalizované době mohou negativní důsledky mimořádných událostí a krizových situací zcela neočekávaně ovlivnit životy každého z nás. Příčina mimořádné události může být nejen v působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, ale stále častěji jsou v posledním desetiletí tyto mimořádné události vyvolávány přírodními vlivy. K eliminaci následků těchto nepříznivých událostí u občanů České republiky přispívá především činnost základních složek IZS.

Zmíněným základním složkám poskytují při záchranných a likvidačních pracích v případě potřeby součinnost ostatní složky IZS. Při letošních červnových povodních se obyvatelé Jihočeského kraje opět přesvědčili o naléhavé potřebě profesionálně a efektivně fungujícího IZS, a to včetně jeho jednotlivých ostatních složek. Bezproblémová součinnost základních složek a ostatních složek IZS je důležitým předpokladem ochrany zdraví a majetku obyvatel Jihočeského kraje při mimořádných událostech.

I pro mne je jako pro obyvatelku Jihočeského kraje důležitý pocit bezpečí zajišťovaný IZS a proto jsem se do problematiky spokojenosti obyvatel s činností ostatních složek IZS snažila nahlédnout poté, co jsem se ve své bakalářské práci věnovala názorům obyvatel kraje na činnost základních složek IZS.

Cílem této diplomové práce je zjistit a vyhodnotit názor obyvatel Jihočeského kraje na činnost ostatních složek IZS při záchranných a likvidačních pracích u mimořádných událostí a krizových situací a z toho plynoucí míru bezpečnosti obyvatel kraje.

Celý výzkum je koncipován tak, aby po provedení analýzy údajů zjištěných dotazníkovým šetřením byly získány relevantní informace o pohledu obyvatel Jihočeského kraje na práci vyčleněných sil a prostředků Armády ČR, Českého červeného kříže a obecní policie. Zjištěné závěry navíc odráží názor obyvatel jednotlivých okresů Jihočeského kraje na ostatní složky IZS jako celek. Obdobný výzkum v této oblasti nebyl zatím uskutečněn.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Vymezení základních pojmů

Všichni občané České republiky mají právo nejen na zdravý a bezpečný život, ale také na přiměřenou ochranu svého majetku. Toto jejich právo však může být narušeno v řadě situací a negativních jevů, které lze označit jako tzv. mimořádné události. [1]

Mimořádná událost - mimořádná událost je definována jako škodlivé působení sil a jevů, které byly vyvolány činností člověka nebo přírodními vlivy. Jsou to rovněž havárie ohrožující život, zdraví, životní prostředí nebo majetek občanů a u kterých je vyžadováno provedení záchranných a likvidačních prací.

Záchranné práce - záchranné práce jsou činnosti, které vedou k odvrácení či omezení bezprostředního působení rizik spojených se vzniklou mimořádnou událostí, a to především v rámci negativního vlivu na život, zdraví, majetek nebo životní prostředí.

Likvidační práce – likvidační práce jsou činnosti směřující k odstraňování následků, které byly způsobeny mimořádnými událostmi. Jako následky jsou v tomto případě chápány dopady mimořádné události působící na osoby, zvířata, majetek a životní prostředí. [2]

Mimořádné události globálně ovlivňují a do budoucna budou v ještě vyšší míře neustále ovlivňovat životy obyvatel, jejich zdraví, majetek a v neposlední řadě také životní prostředí. Mimořádné události včetně jejich negativních dopadů jsou způsobovány především klimatickými změnami, sociálně patologickými jevy lidské společnosti, globalizací, průmyslovým rozvojem, terorismem či kriminalitou. Hlavním dopadem mimořádných událostí na lidskou společnost je jejich negativní vliv na životy, zdraví, bezpečnost a psychický stav obyvatelstva. Mimořádné události působí negativně rovněž na životní prostředí a na ekonomiku daného státu. [1]

Vznik mimořádné události s sebou může přinést dvě možnosti jejího řešení. Ta první je charakteristická tím, že konkrétní mimořádnou událost lze vyřešit standard-

ními opatřeními státu. Mezi ně patří vyčleněné výkonné složky, zdroje a další prostředky vycházejícími z platných právních předpisů – tzn. využívání sil a prostředků jednotlivých složek IZS. V takovém případě není vyhlášen žádný z možných krizových stavů. Ve druhém případě může nastat situace, že mimořádná událost vyvolá takový stav, kvůli kterému je nutné vyhlásit jeden z krizových stavů a dále je potřeba využít nadstandardních opatření státu. To spočívá v omezení práva zaručeného Listinou základních práv a svobod občanů a v nezbytně nutném rozsahu na nezbytně nutnou dobu a v použití nadstandardní sil, zdrojů a prostředků při řešení vzniklé situace. Tuto situace pak lze označit jako situaci krizovou. Rozdíl mezi krizovou situací a krizovým stavem je takový, že krizová situace vzniká na základě mimořádné události, zatímco krizový stav je vyhlášen. [3]

1.1.1 Rozdělení mimořádných událostí

1) Živelní pohroma [2]:

- a) povodeň
- b) zemětřesení
- c) velký sesuv půdy
- d) sopečný výbuch
- e) orkán, tornádo
- f) extrémní chlad a teplo
- g) pád meteoritu
- h) velký lesní požár

2) Havárie [2]:

- a) havárie v chemickém provozu
- b) radiační havárie
- c) ropná havárie
- d) dopravní nehoda
- e) zřícení domu

3) Ostatní události [2]:

- a) teroristický čin
- b) sabotáž
- c) zhářství

1.2 Ochrana obyvatelstva České republiky

Společně se zajištěním svrchovanosti, územní celistvosti a ochranou demokratických základů České republiky je klíčovou povinností státu ochrana života, zdraví a majetkových hodnot obyvatelstva. Pro úspěšný boj s dopady nečekaných mimořádných událostí ovlivňujících negativně životy a majetek lidí, musí být v každém státě vytvořeno adekvátní právní prostředí, efektivní záchranný systém s odborně připravenými záchranáři a řídicími pracovníky, a disponovat rovněž moderní a účinnou technikou. V neposlední řadě musí stát rovněž pracovat na účinné přípravě obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci v průběhu mimořádných událostí. [4; 2]

Ochranu obyvatelstva lze rozdělit na 4 základní fáze [5]:

1. **Fáze** - realizace prevence, informování a přípravy obyvatelstva (týká se běžných nebezpečí, mimořádných událostí i krizových situací).
2. **Fáze** - hrozba mimořádné události.
3. **Fáze** - vznik mimořádné události.
4. **Fáze** - odstraňování následků mimořádných událostí.

Za začátek výrazných pozitivních změn v oblasti ochrany obyvatelstva České republiky lze označit rok 2001. V tomto období došlo k dokončení převodu výkonu státní správy ve věcech civilní ochrany z působnosti Ministerstva obrany do působnosti Ministerstva vnitra. Účinnosti nabyly rovněž tzv. krizové zákony. Ty vymezují konkrétní úkoly státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků nejen při přípravě na mimořádné události, ale také při provádění záchranných a likvidačních prací. Zákony dále upravují práva a povinnosti právnických osob, podnikajících fyzických osob a fyzických osob při mimořádných událostech. V následujících letech

došlo ke schválení a zahájení realizace koncepce ochrany obyvatelstva a také koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení. [2]

Opatření ochrany obyvatelstva uskutečňují složky IZS, které jsou koordinátorem jednotlivých postupů jednotlivých složek při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů, stavů nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Primárním předpokladem pro účinnou realizaci opatření ochrany obyvatelstva je jejich implementace do havarijních a krizových plánů krajů a plánů obrany. Za jejich provádění jsou odpovědné orgány státní správy a samosprávy, právnické, podnikající fyzické a fyzické osoby. [6]

Lze konstatovat, že žádný stát není v oblasti tzv. měkké bezpečnosti uchráněn před novými celosvětovými hrozbami mimořádných událostí. Efektivní obrana proti těmto hrozbám vyžaduje úzkou spolupráci všech odpovědných složek v rámci ochrany obyvatelstva, a to při zachování nejen ústřední řídicí a koordinační činnosti státu, ale také plné odpovědnosti nižších stupňů veřejné správy při takových formách ohrožení, které jsou adekvátní pro daný stupeň veřejné správy a na něž je její příslušný stupeň připravený reagovat. [7]

Oblast ochrany obyvatelstva je legislativně upravena zákonem č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 239/2000 Sb.“). Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva pak definuje podrobné rozpracování úkolů v oblasti informování obyvatelstva, evakuace, varování, ukrytí a zřizování zařízení civilní ochrany. [8]

1.3 Integrovaný záchranný systém

IZS se dle zákona rozumí „koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. IZS se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami IZS“. [8]

Základem pro vznik IZS byla každodenní činnosti záchranářů při složitých haváriích, nehodách a živelních pohromách, v rámci které bylo potřeba organizovat součinnost všech, kteří mohli přispět k záchraně lidí, zvířat, majetku či životního prostředí. IZS je tedy systém zastrešující spolupráci a koordinaci složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném uskutečňování záchranných a likvidačních prací.

Budování IZS v České republice bylo započato v roce 1993. Stěžejním právním předpisem pro IZS je v současné době výše zmíněný zákon č. 239/2000 Sb. IZS je systém s nástroji spolupráce a modelovými postupy součinnosti základních složek IZS. Svou podstatou je systémem zajišťujícím vnitřní bezpečnost státu. [9]

Jednotlivé záchranné a likvidační práce jsou definovány výše uvedeným zákonem, který vymezuje zejména [7]:

- a) použití IZS,
- b) složky IZS a jejich působnost,
- c) působnost a pravomoc správních úřadů,
- d) práva a povinnosti právnických a fyzických osob.

Z hlediska podstaty celého systému IZS je rozhodující, že se v tomto případě nejedná o žádnou instituci nebo právnickou osobu, ale o předem stanovená pravidla a předpisy pro koordinaci a řízení součinnosti při provádění záchranných a likvidačních prací. [10]

1.3.1 Stálé orgány IZS

Stálými orgány pro koordinaci složek IZS jsou podle výše uvedeného zákona č. 239/2000 Sb. operační a informační střediska IZS, kterými jsou operační střediska HZS kraje a operační a informační středisko generálního ředitelství HZS.

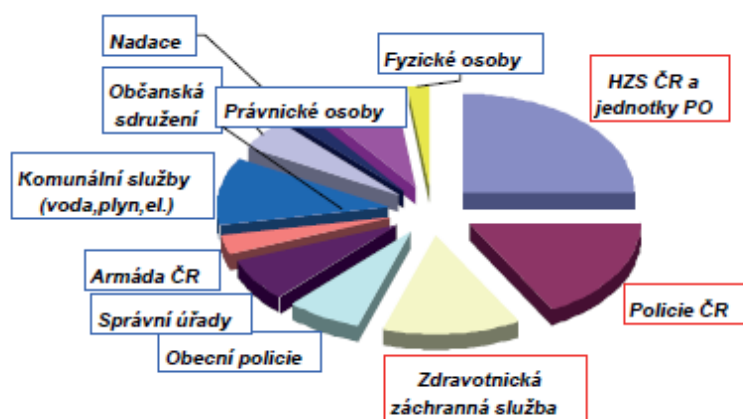
Operační a informační střediska IZS jsou povinna:

- a) přijímat a vyhodnocovat informace o mimořádných událostech,
- b) zprostředkovávat organizaci plnění úkolů ukládaných velitelem zásahu,
- c) plnit úkoly uložené orgány oprávněnými koordinovat záchranné a likvidační práce,
- d) zabezpečovat v případě potřeby vyrozumění základních i ostatních složek IZS a vyrozumění státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků.

1.3.2 Složky IZS

Složky IZS rozlišujeme v závislosti na působení při záchranných a likvidačních pracích na [7]:

- a) základní složky IZS,
- b) ostatní složky IZS.



Obrázek 1: Jednotlivé složky IZS, zdroj: [7]

1.4 Základní složky IZS

K základním složkám IZS náleží Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí území kraje, Zdravotnická záchranná služba a Policie ČR. [8]

Základní složky IZS jsou základem celého systému, neboť zajišťují [7]:

- a) neustálou pohotovost pro příjem nahlášení vzniklé mimořádné události,
- b) vyhodnocení mimořádné události, resp. odhad ohrožení vyplývající z konkrétní mimořádné události a následný odhad potřebných sil a prostředků,
- c) neodkladný zásah v místě mimořádné události, za tímto jsou rozmístěny síly a prostředky základních složek IZS po celém území ČR.

1.4.1 Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany

HZS ČR byl zřízen zákonem č. 238/2000 Sb., o HZS ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Jeho primárním posláním je ochrana životů a zdraví obyvatel a jejich majetku před požáry a poskytování účinné pomoci při mimořádných událostech. [12]

V rozsahu podmínek stanovených zvláštními zákony plní HZS ČR úkoly na úseku [7]:

- a) požární ochrany,
- b) IZS,
- c) ochrany obyvatelstva,
- d) krizového řízení,
- e) civilního nouzového plánování.

HZS ČR je páteří složkou a hlavním koordinátorem IZS. V praxi to například znamená, že v případě zásahu více složek IZS, velí na místě zásahu v převážné většině případů příslušník HZS ČR, který má na starosti součinnost složek a koordinaci záchranných a likvidačních prací. Operační a informační středisko IZS kraje má za úkol

povolávat a nasazovat potřebné síly a prostředky jednotlivých složek IZS v konkrétní lokalitě. V případě koordinace složek IZS při společném zásahu na strategické úrovni je IZS koordinován starostou obce s rozšířenou působností, hejtmánem kraje anebo Ministerstvem vnitra. [13]

Od sloučení HZS ČR s úřady civilní ochrany, ke kterému došlo v roce 2001, má HZS ČR stejně jako v některých dalších evropských státech ve své působnosti rovněž ochranu obyvatelstva. HZS ČR je v současné době stěžejní složkou IZS v přípravě České republiky na mimořádné události. [14]

HZS ČR je tvořen [12]:

- a) Generálním ředitelství HZS ČR, které je součástí Ministerstva vnitra,
- b) Hasičskými záchrannými sbory krajů,
- c) Záchranným útvarem HZS ČR Hlučín,
- d) Střední odbornou školou požární ochrany a Vyšší odbornou školou požární ochrany ve Frýdku-Místku.

Jednotky požární ochrany

V České republice jsou následující druhy jednotek PO [7]:

1. Jednotka HZS kraje
2. Jednotka hasičského záchranného sboru podniku
3. Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
4. Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku
5. Vojenská hasičská jednotka

1.4.2 Zdravotnická záchranná služba

Pojetí ZZS vychází z nutnosti zajištění funkčně provázaného systému poskytujícího přednemocniční neodkladnou péči [7]:

- a) v místě vzniku náhlého ohrožení života nebo zdraví osob

- b) během přepravy postiženého jedince do zdravotnického zařízení a jeho předání do odborného zařízení, které je schopno dané ohrožení zdraví či života zvládnout.

PNP lze definovat jako „*péči o postižené osoby na místě jejich úrazu nebo náhlého onemocnění, v průběhu jejich transportu k dalšímu ošetření a při jejich předání do zdravotnického zařízení*“. [15]

PNP je poskytována při stavech, které [16]:

- a) jsou bezprostředně ohrožující pro život postiženého,
- b) mohou způsobit bez poskytnutí odborné první pomoci trvalé následky,
- c) mohou vést prohlubováním chorobných změn k náhlé smrti,
- d) působí náhlé utrpení a bolest,
- e) působí změny chování a jednání, ohrožující postiženou osobu nebo její okolí.

System ZZZ je založen na principu návaznosti a doplňování možností jednotlivých úrovní poskytujících PNP a rovněž na principu plošného pokrytí celého území České republiky. Celá síť ZZZ je strukturována tak, aby byla zajištěna dostupnost PNP a její poskytnutí do 20 minut od přijetí tísňové výzvy. Základním právním předpisem, dle něhož se řídí ZZZ, je zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů. [7; 17]

1.4.3 Policie ČR

Policie ČR je jednotným ozbrojeným bezpečnostním sborem. Jejím hlavním úkolem je chránit bezpečnost osob, majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti a plnit úkoly podle trestního řádu. V její kompetenci jsou také další úkoly a povinnosti na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství či mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, nabyl účinnosti v lednu roku 2009. [18; 19]

Hlavní náplní činnosti PČR je [20]:

- a) chránit bezpečnost osob a majetku,
- b) zajišťovat veřejný pořádek,
- c) bojovat proti terorismu,
- d) odhalovat trestné činy, zjišťuje jejich pachatele,
- e) v trestním řízení vystupovat jako policejní orgán,
- f) zajišťovat ochranu státních hranic,
- g) zajišťovat ochranu ústavních činitelů a bezpečnost chráněných osob,
- h) dohlížet na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobí při jeho řízení.

1.5 Ostatní složky IZS

V případě, že základní složky IZS na záchranné a likvidačních práce nestačí (nedostatek personálu, kompetenční, odborné nebo materiálové důvody), jsou na tyto práce využívány ostatní složky IZS. [21]

K ostatním složkám IZS, které je možné využít k záchranným a likvidačním pracím, patří [7]:

- a) vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (Armáda ČR),
- b) ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR),
- c) ostatní záchranné sbory (např. Báňská záchranná služba),
- d) orgány ochrany veřejného zdraví (např. orgány hygieny), v době krizových stavů se stávají ostatními složkami IZS také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované péče obyvatelstvu,
- e) havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- f) zařízení civilní ochrany,
- g) neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Výše uvedené ostatní složky IZS poskytují plánovanou pomoc na vyžádání (tj. předem písemně stanovený způsob pomoci) při záchranných a likvidačních pracích. Složky, které uzavřou dohodu o plánované pomoci na vyžádání, jsou zahrnuty do poplachového IZS kraje (pokud ji uzavře s HZS kraje) nebo do ústředního poplachového plánu IZS (v případě uzavření dohody s MV - generálním ředitelstvím HZS ČR). Poplachový plán IZS lze charakterizovat jako registr ostatních složek IZS. [2; 7].

1.5.1 Armáda České republiky

„Armáda České republiky je hlavní složkou ozbrojených sil České republiky, kterou dále tvoří Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Hlavním posláním ozbrojených sil České republiky je zabezpečení obrany území České republiky s využitím zásad kolektivní obrany dle článku 5 Washingtonské smlouvy“. [22]

Využívání sil a prostředků Armády ČR při řešení mimořádných událostí je podmíněno součinností s Ministerstvem obrany ČR, jemuž je Armáda ČR podřízena. Mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem obrany byla v roce 2003 uzavřena součinnostní dohoda o spolupráci. Na tu pak navazuje dohoda mezi MV - generálním ředitelstvím HZS ČR a Generálním štábem Armády ČR [7; 23].

Základní struktura sil Armády ČR [24]:

- Generální štáb Armády České republiky
 - Velitelství pozemních sil
 - Bojové síly
 - Síly bojové podpory
 - Síly bojového zabezpečení
 - Velitelství vzdušných sil
 - Základny a letky
 - Brigády
 - Další útvary

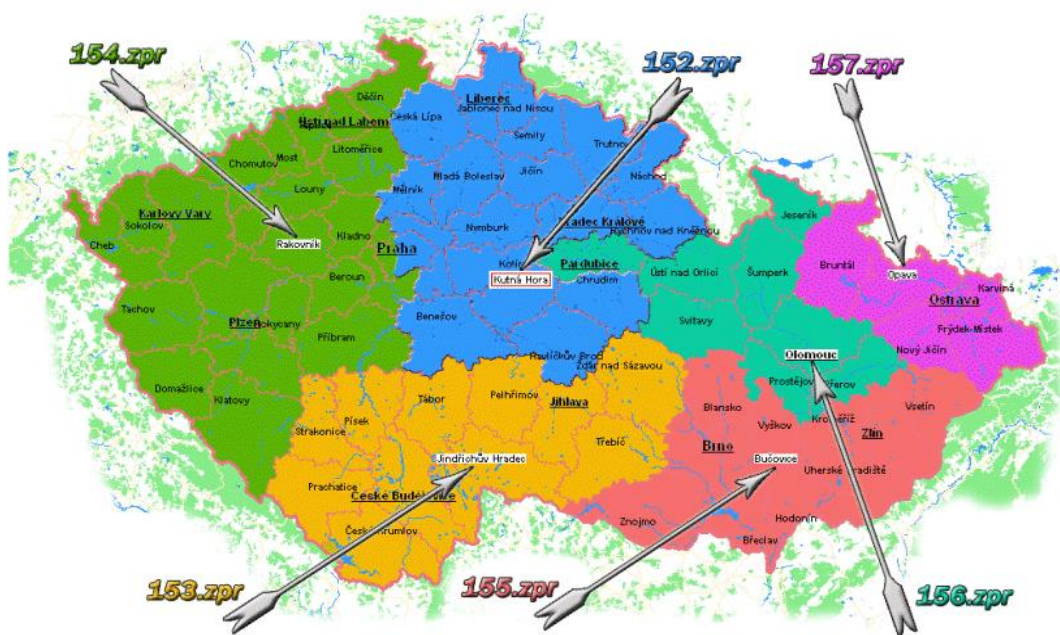
Vojenské záchranné prapory

Vojenské záchranné prapory lze charakterizovat jako samostatnou součást armády, která byla podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky určena k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany. Cílem vojenských záchranných praporů je poskytovat obyvatelstvu komplexní pomoc při záchranných a dalších neodkladných pracích v rámci mimořádných událostí. Vojenské záchranné sbory jsou jednou ze složek IZS. Jsou předurčeny pro kraje, ve kterých mohou zasahovat na základě žádosti hejtmana kraje nebo HZS kraje. [25]

Vojenské záchranné prapory plní zejména tyto úkoly [7]:

- vyhledávání a záchrana osob,
- potápěčské práce,
- úprava a přeprava pitné vody,
- dekontaminace osob a techniky,
- zamezení úniků ropných produktů do vodotečí,
- zabezpečení přepravy materiálu,
- likvidace požárů, polomů, povodní a záplav,
- dodávka elektrické energie,
- evakuace osob,
- výstavba materiální základny humanitární pomoci.

Ke vzniku plně profesionálních vojenských záchranných praporů docházelo v průběhu let 2004 a 2005. Jednalo se celkem o 6 záchranných praporů, dislokovaných v Kutné Hoře, Jindřichově Hradci, Rakovníku, Bučovicích, Olomouci a Hlučíně. V současné době jsou zrušeny. Teritoriální přidělení k pomoci IZS je znázorněno na obrázku 2. [26]



Obrázek 2: Vojenské záchranné prapory a jejich působnost v rámci IZS, zdroj: [26]

Tabulka 1: Příklad dostupnosti sil a prostředků vojenských záchranných praporů, zdroj: [7]

Časový úsek	Dostupnost sil a prostředků
Do 60 minut	průzkumné družstvo a požární četa
Do 180 minut	záchranný a vyprošťovací odřad do síly jednoho praporu s nezbytnými technickými prostředky
Do 24 hodin	celý útvar s jednotkami a prostředky, které jsou v době vyhlášení pohotovosti k dispozici u útvaru

Samostatné záchranné roty a ženijní prapory

Na základě usnesení vlády z června 2007 [27] byla odsouhlasena transformace resortu Ministerstva obrany ČR, která byla druhým krokem reformy v rámci Koncepce výstavby profesionální AČR. V rámci této transformace dochází rovněž ke změnám struktury záchranných útvarů. Tyto změny vycházejí z cíle, který spočívá ve schopnosti všech bojových jednotek, jednotek bojové podpory a bojového zabezpečení, působit jak

v rámci operací v zahraničí, tak i současně plnit úkoly na území České republiky. [28]

Od roku 2008 tak dochází k reorganizaci záchranných praporů na samostatné záchranné rotý působící v současné době v Rakovníku a v Olomouci. Zbylé záchranné prapory byly převedeny na ženijní prapory dislokované v Bechyni, Rakovníku a Olomouci, prapor v Hlučíně byl včleněn do HZS ČR. Útvarem nadřízeným zmíněným ženijním praporům a samostatným záchranným rotám je již zmíněná 15. ženijní brigáda v Bechyni. Činnosti ve prospěch IZS, jež záchranné útvary v minulosti plnily a které jsou uvedeny výše, jsou zajištěny i nadále. K jejich plnění je možné využít rovněž ženijní vojsko, chemické vojsko nebo další útvary AČR v závislosti na charakteru mimořádné události. [29]

1.5.2 Obecní (městská) policie

Obecní, resp. městská policie má v kompetenci řešení místních záležitostí týkajících se veřejného pořádku v rámci působnosti konkrétní obce. Je zřizována zastupitelstvem obce. V příslušné vyhlášce pak obec stanovuje organizační složení obecní policie (ředitelství, služebny, hlídky, oddíly). V rámci plnění níže uvedených úkolů spolupracuje obecní policie s Policií ČR. Obecní policie je řízena starostou obce. Rozhodnutím zastupitelstva však může být pověřen jejím řízením jiný člen obecního zastupitelstva. [30; 31]

Strážníci obecní policie mají dle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, za úkol při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku [32]:

- a) dohlížet na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku,
- b) přispívat k ochraně bezpečnosti osob a majetku,
- c) dohlížet na dodržování pravidel občanského soužití,
- d) odhalovat přestupky a v rozsahu stanoveném zákonem,
- e) ukládat a vybírat pokuty za přestupky,
- f) upozorňovat osoby na zjištěné nedostatky a činit opatření k jejich odstranění.

Při plnění těchto úkolů mohou strážníci obecní policie využívat následující oprávnění [32]:

- a) požadovat vysvětlení,
- b) požadovat prokázání totožnosti,
- c) předvést osobu,
- d) odebrat zbraň,
- e) zakázat vstup na určená místa,
- f) otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor,
- g) odejmout věc,
- h) použít technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla,
- h) zastavovat vozidla,
- i) ke vstupu do živnostenských provozoven,
- j) použít donucovacích prostředků, psa a služební zbraně.

Působnost obecní policie je omezena pouze na katastr konkrétní obce. Je však možné její působnost rozšířit formou veřejnoprávní smlouvy s obcí, která nemá obecní policii k dispozici. Omezení působnosti neplatí při vyhlášení krizového stavu. V tomto případě mohou strážníci působit rovněž v jiné obci, pokud požádá o pomoc.

V rámci spolupráce obecní policie s dalšími subjekty je primární již zmíněná kooperace s PČR, se kterou společně zabezpečuje veřejný pořádek. Neméně důležitá je rovněž spolupráce s jednotlivými složkami IZS při řešení mimořádných událostí a krizových situací. [33]

1.5.3 Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby

Havarijní služby jsou takové služby, které zřizují právnické osoby. Je možné s nimi uzavřít dohodu o věcné pomoci či je i bez dohody požádat o věcnou pomoc v případě mimořádné události. [31]

Jde zejména o tyto služby [7]:

- tzv. **komunální** - v obcích nebo kraji mají na starosti základní infrastrukturu obcí jako je odpad, úklid, voda, plyn, topení, energetika, apod.
- v **dopravě** – služby, které zajišťují správci komunikací (údržba silnic a dálnic, pomoc motoristům při dopravní nehodě nebo při poruše vozidla)
- v **chemickém průmyslu** - sdružení výrobců v ČR pod názvem TRINS, které při havárii nebezpečných látek zabezpečuje například radu odborníka po telefonu či vyslání odborníka nebo havarijní čety na místo havárie
- v **odpadovém hospodářství** – podniky zabývající se asanací nebezpečných chemických látek

Havarijní služby v energetice

Havarijní služby v energetických odvětvích jako je elektroenergetika, plynárenství a teplárenství, jsou síly a prostředky podnikatelských subjektů, které jsou dle zákona č. 458/2000 Sb. [34], povinné ihned po vzniku havárie nebo vyhlášení stavu nouze zahájit likvidaci následků (přerušeni dodávek elektřiny, plynu a tepla).

Stav nouze lze charakterizovat jako omezení či přerušeni dodávky elektřiny, tepla nebo tepla v rámci celé ČR nebo v její části. To může být způsobeno [34]:

- a) živelní událostí,
- b) opatřením státních orgánů,
- c) havárií,
- d) teroristickým činem,

- e) smogovou situací,
- f) nedostatkem energie.

Odstraňování havárií a obnovení dodávek je koordinováno Ministerstvem průmyslu a obchodu, jehož pokyny musí držitelé autorizace dodržovat. Činnosti a kompetence při stavech nouze jsou upraveny vyhláškami, které stanovují postup při vzniku a odstranění stavu nouze v teplárenství, plynárenství a v elektroenergetice. [35; 36; 37]

1.5.4 Neziskové organizace a sdružení občanů

Při mimořádných událostech se činnost neziskových organizací a sdružení občanů, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím, dělí na dvě primární oblasti, kterými se zabývají. Jedná se o [7]:

- odbornou pomoc,
- humanitární pomoc.

Činnosti sdružení občanů upravuje zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Z něho vyplývá, že [38]:

- a) členství v občanském sdružení je zcela dobrovolné a nesmí být jednotlivým členům na újmu,
- b) občanská sdružení nejsou oprávněny k ukládání úkolů orgánům státní správy a samosprávy.
- c) sdružení se řídí stanovami, které schválilo Ministerstvo vnitra ČR.

Ministerstvo vnitra - generální ředitelství HZS ČR, aktivně spolupracuje v současné době s množstvím občanských sdružení. V oblasti požární ochrany jsou to zejména [7]:

- a) Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
- b) Moravská hasičská jednota
- c) Česká hasičská jednota

- d) Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava
- e) Česká asociace hasičských důstojníků

V oblasti IZS je to například [7]:

- a) Svaz záchranných brigád kynologů,
- b) Vodní záchranná služba ČČK,
- c) Český červený kříž,
- d) Horská služba ČR o.p.s.,
- e) Česká speleologická společnost - Speleologická záchranná služba.

A) Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska je občanské sdružení ve smyslu zákona 83/1990 Sb. Navazuje na činnosti bývalého Svazu požární ochrany ČR. Činnost tohoto sdružení je zaměřena na poskytování odborné pomoci v oblasti požární ochrany a zdolávání mimořádných událostí. [7]

Mezi cíle sdružení patří [39]:

- snaha o spolupůsobení při vytváření podmínek k ochraně zdraví a života občanů a jejich majetku před požáry a při poskytování účinné pomoci při mimořádných událostech,
- vytváření podmínek pro činnost s dětmi a mládeží, rozvíjet jejich osobnost a psychické, intelektuální a mravní schopnosti,
- podporování všeobecné sportovní činnosti svých členů s důrazem na rozvoj jejich osobnosti a tělesných schopností.

V rámci hlavních forem pomoci členů Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska při mimořádných událostech jde zejména o zajištění varování, ukrytí osob, evakuace, distribuce humanitární pomoci apod. [39]

B) Vodní záchranná služba ČČK

Vodní záchranná služba ČČK je v rámci ČR největší a nejstarší celostátní organizací, která se věnuje vodní záchraně, vzdělávání a záchrannářskému sportu. Vznikla již v roce 1968 a v současné době má přibližně 1 450 členů v 39 skupinách po celé ČR. [40]

Vodní záchranná služba ČČK se prioritně věnuje těmto činnostem [40]:

1. Záchraně a poskytování neodkladné první pomoci na otevřených vodních plochách či v jejich blízkosti.
2. Zajištění bezpečnosti v bazénech, koupalištích a aquaparcích.
3. Komplexní vzdělávání záchrannářů (od juniorů až po specialisty a složky IZS).
4. Působení v rámci IZS.

1.5.5 Vybrané organizace zaměřené na poskytování humanitární pomoci

Humanitární pomoc lze definovat jako poskytování věcných a finančních prostředků, nebo služeb obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí s cílem zmírnit či odstranit vzniklé škody. Sbírký pro humanitární pomoc jsou konány vždy na základě aktuálních požadavků postižených regionů. [7]

A) Český červený kříž

Humanitární organizace Červený kříž se v rámci své činnosti řídí těmito základními principy [7]:

- humanita,
- nestrannost,
- neutralita,
- nezávislost,
- dobrovolnost,
- jednota,

- světovost.

Cílem Červeného kříže je prostřednictvím celé řady aktivit zmírňovat lidské utrpení a přispívat k celosvětovému míru. Mezinárodní výbor Červeného kříže byl založen v roce 1863 v Ženevě ve Švýcarsku jako apolitická, nezávislá humanitární instituce působící jako neutrální zprostředkovatel humanitární pomoci v období mezinárodních konfliktů, občanských válek a vnitřních nepokojů. Podporuje jednotlivé národní společnosti Červeného kříže při rozvoji služeb pro společnost. Je organizátorem a koordinátorem mezinárodní pomoci obětem mimořádných událostí a běžencům z oblastí konfliktů. [7; 41]

Český červený kříž je tzv. Národní společností. Národní společnost Červeného kříže působí v současné době téměř v každé zemi světa. K založení Československého Červeného kříže došlo již v roce 1919. Samostatná národní společnost Český Červený kříž vznikla po rozdělení republiky v roce 1993. [42]

Aktivita jednotlivých národních společností jsou závislé na zemi působnosti. K činnostem Českého červeného kříže patří zejména [42]:

- bezpříspěvkové dárcovství krve,
- humanitární pomoc,
- pátrací služba,
- výuka první pomoci,
- dobrovolná pečovatelská služba,
- sociální činnost.

Primárním nástrojem pomoci ČČK jsou při mimořádných událostech humanitární jednotky ČČK, kterých je v ČR registrováno celkem 73 (cca 1600 členů). [39]

Humanitární jednotky ČČK jsou nejčastěji složeny z těchto sekcí [39]:

- 1) **Zdravotnická** – zajištění základní zdravotní a ošetrovatelské péče
- 2) **Humanitární** – nouzové ubytování, zřizování vlastních evakuačních center

- 3) **Psychosociální** – psychosociální krizová pomoc psychologů
- 4) **Technická** – zajištění chodu konkrétní humanitární jednotky ČČK

B) Občanské sdružení ADRA

ADRA (Adventistická nadace pro pomoc a rozvoj) je mezinárodní humanitární organizace, která se zaměřuje na pomoc obětem přírodních katastrof, mezinárodních konfliktů, epidemií a hladomorů. V současné době působí ve více než 120 zemích světa. Od roku 1992 působí rovněž v ČR. Poskytuje humanitární, sociální a rozvojovou pomoc v ČR a rovněž i v zahraničí. [39; 43]

Mezi cíle Občanského sdružení ADRA patří například [44]:

- snaha usilovat o zvyšování úrovně života a zdraví nejen obyvatel ČR, ale i rozvojových zemích a zemí, jež potřebují pomoc,
- poskytování nutné pomoci obětem mezinárodních konfliktů či terorismu,
- poskytování rychlé pomoci obětem přírodních katastrof v rámci celého světa.

C) Člověk v tísní

Humanitární organizace, jejímž cílem je od jejího vzniku v roce 1992 poskytování pomoci v krizových oblastech a podpora dodržování lidských práv ve světě. [45]

Zaměřuje se zejména na [45]:

- 1) Humanitární rozvoj a pomoc,
- 2) Sociální integraci,
- 3) Dodržování lidských práv,
- 4) Vzdělání a osvětu.

1.5.6 Panel nestátních neziskových organizací

Mimořádné události a krizové situace vyžadují profesionální pomoc nejen z úrovně veřejné správy, ale také z úrovně nestátních neziskových organizací. Ty mohou poskytovat občanům nezbytnou pomoc i dlouhodobě. Činnost těchto organizací není omezena pouze na poskytování materiální pomoci, ale mohou postiženému obyvatelstvu zabezpečit i pomoc zdravotnickou, psychosociální a formou různých sbírek i dlouhodobější finanční pomoc. [46]

V některých případech docházelo v minulosti k nekoordinovanému zapojování NNO a tím byla snížena efektivita jejich pomoci. Proto se začaly jednotlivé NNO sdružovat do tzv. „Panelu nestátních neziskových organizací“ a započaly úzce spolupracovat jak mezi sebou, tak s hasičskými záchrannými sbory krajů a místně příslušnými kraji. V roce 2010 například vznikl na základě dohody mezi Jihočeským krajem a vybranými NNO Panel NNO v Jihočeském kraji. [39]

Jeho členy se staly tyto organizace [39; 47]:

- 1) Oblastní spolek ČČK České Budějovice,
- 2) Občanské sdružení ADRA,
- 3) Diecézní charita České Budějovice,
- 4) Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska – Krajské sdružení hasičů kraj Jihočeský,
- 5) Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice, o.p.s.,
- 6) Diakonie Českobratrské církve evangelické.

2. HYPOTÉZY A METODIKA VÝZKUMU

2.1 Hypotéza

Kvalitní činnost a její koordinace ostatních složek IZS se základními složkami IZS je předpokladem bezpečnosti obyvatelstva.

2.2 Metodika výzkumu

V první fázi byla prostudována a vzájemně komparována nejen relevantní literatura, která se zaměřuje na problematiku ochrany obyvatelstva a IZS, ale také právní předpisy ČR, jež jsou spojené s touto oblastí. Na základě toho byl zpracován úvodní teoretický přehled.

K následnému získání dat v rámci výzkumu týkajícího se názoru obyvatel Jihočeského kraje na činnost ostatních složek IZS bylo zvoleno dotazníkové šetření. Tato forma se jevila jako nejvhodnější ke zjištění potřebných dat. Nejdříve byl proveden předvýzkum u vzorku 24 respondentů z Jihočeského kraje formou dotazníkového šetření (viz příloha A), jehož cílem bylo zjistit, které tři ostatní složky IZS jsou podle mínění dotázaných nejvýznamnější v rámci záchranných a likvidačních prací a na které bych se měla ve své práci zaměřit. Na základě zjištěných dat byly pro výzkum zvoleny následující 3 ostatní složky IZS: Armáda ČR, obecní policie a Český červený kříž. Poté byl sestaven dotazník (viz příloha B) s celkovým počtem 35 uzavřených otázek a polouzavřených otázek.

Struktura dotazníku byla následující:

1. Otázky týkající se základní charakteristiky respondenta.
2. Otázky týkající se informovanosti respondentů o ostatních složkách IZS.
3. Otázky týkající se Armády ČR.
4. Otázky týkající se Českého červeného kříže.
5. Otázky týkající se obecní (městské) policie.
6. Otázky týkající se dalších ostatních složek IZS a jejich vzájemného porovnání.

2.3 Charakteristika souboru

Základní soubor tvořili obyvatelé Jihočeského kraje dle následujících okresů:

1. České Budějovice
2. Český Krumlov
3. Jindřichův Hradec
4. Písek
5. Prachatice
6. Strakonice
7. Tábor

Pro získání údajů od respondentů byl využit jednak on-line portál Google Docs, který umožňuje elektronický dotazník nejen vytvořit a zveřejnit, ale také od respondentů zaznamenávat získaná data. S ohledem na strukturu výzkumu byl zvolen kvótní výběr [48], v jehož rámci bylo nutné získat určitý počet respondentů dle stanovené kategorie obyvatelstva – v tomto případě byla vybrána okresní příslušnost respondentů. Jako optimální počet dotázaných jedinců z každého okresu Jihočeského kraje byl stanoven na 50 jedinců z okresu Jihočeského kraje, muselo být tedy dosaženo výběrového souboru o velikosti 350 dotázaných.

Respondentům, kteří byli vybráni na základě dostupnosti (nejedná se tedy o reprezentativní výběr), byl v období duben – červen 2013 rozeslán e-mailem odkaz na elektronický dotazník. Po jeho vyplnění a odeslání byla získaná data zaznamenána v databázi. Data byla rovněž získána distribucí dotazníků ve fyzické formě do jednotlivých zkoumaných okresů. Stanoveného počtu 350 vyplněných dotazníků bylo dosaženo i přesto, že určitá část oslovených jedinců neprojevila zájem o vyplnění dotazníku.

2.4 Zpracování dat

Data byla po editaci a jejich syntéze analyzována v prostředí softwaru MS Excel. Pro přehled získaných měření byly vytvořeny tabulky s relativními četnostmi vyjádřenými v % a relativními kumulativními četnostmi taktéž v %. Ke grafickému zobrazení dat byly zvoleny sloupcové a koláčové grafy s relativními kumulativními četnostmi v %.

V rámci analýzy dat byl rovněž využit aritmetický průměr, jenž je definován jako součet všech naměřených údajů vydělený jejich počtem [48]. Jeho výpočet má tuto podobu (kdy n znamená rozsah souboru):

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

Pro zobrazení v tabulkách byl výběrový soubor rozčleněn na kategorie podle jednotlivých okresů Jihočeského kraje takto:

1. České Budějovice (v tabulkách dále jen „ČB“)
2. Český Krumlov (v tabulkách dále jen „ČK“)
3. Jindřichův Hradec (v tabulkách dále jen „JH“)
4. Písek (v tabulkách dále jen „PI“)
5. Prachatice (v tabulkách dále jen „PT“)
6. Strakonice (v tabulkách dále jen „ST“)
7. Tábor (v tabulkách dále jen „TA“)

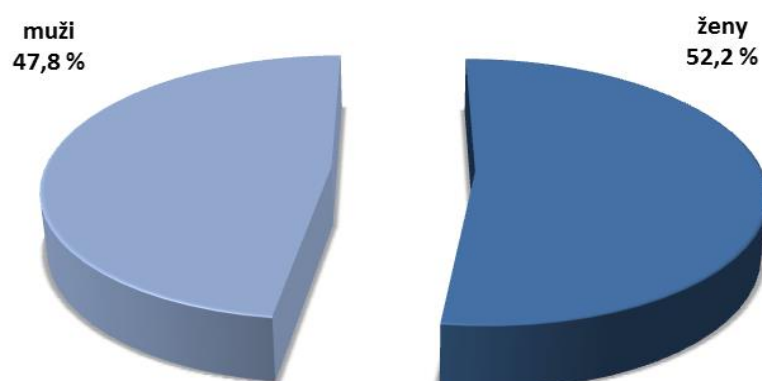
3. VÝSLEDKY

3.1 Základní charakteristiky souboru

3.1.1 Pohlaví respondentů

Tabulka 2: Respondenti dle pohlaví dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

	%							
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	celkem
žena	59,2	45,7	44,9	51,1	47,5	55,8	58,5	52,2
muž	40,8	54,3	55,1	48,9	52,5	44,2	41,5	47,8
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



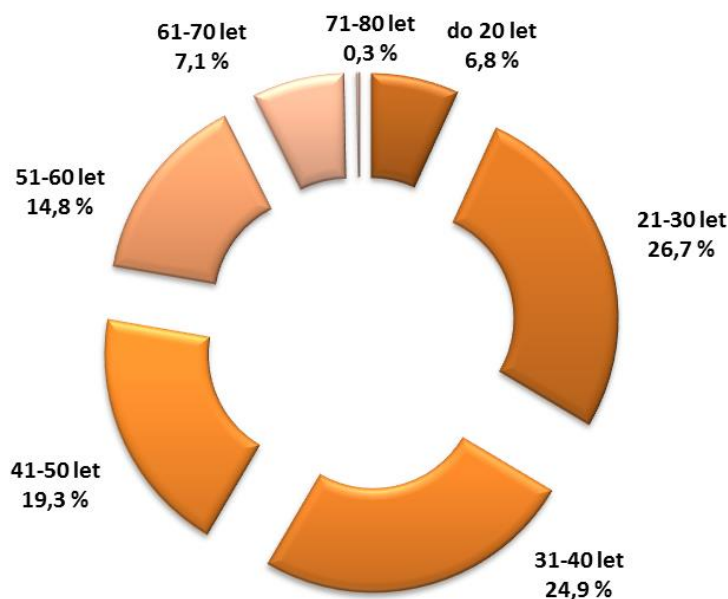
Graf 1: Respondenti dle pohlaví, zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 1 je zřejmé, že mezi respondenty převažovaly ženy (více než 52%) nad muži (47,8 %). Pouze mezi respondenty z okresů Č. Krumlov, J. Hradec a Písek a Prachatice bylo více mužů, v rámci ostatních okresů se do průzkumu zapojil větší počet žen respondentek (viz tabulka 2).

3.1.2 Věková kategorie respondentů

Tabulka 3: Respondenti dle věkových kategorií dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

věk	%							celkem
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	
do 20 let	8,5	8,7	4,1	6,4	7,5	4,7	7,3	6,8
21-30 let	23,9	21,7	28,6	31,9	20	27,9	34,1	26,7
31-40 let	21,1	26,1	22,4	27,7	30	23,3	26,8	24,9
41-50 let	22,5	21,7	18,4	12,8	22,5	16,3	19,5	19,3
51-60 let	16,9	17,4	10,2	14,9	15,0	18,6	9,8	14,8
61-70 let	7,0	4,3	14,3	6,4	5,0	9,3	2,4	7,1
71-80 let	0	0	2	0	0	0	0	0,3
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



Graf 2: Věk respondentů, zdroj: vlastní výzkum

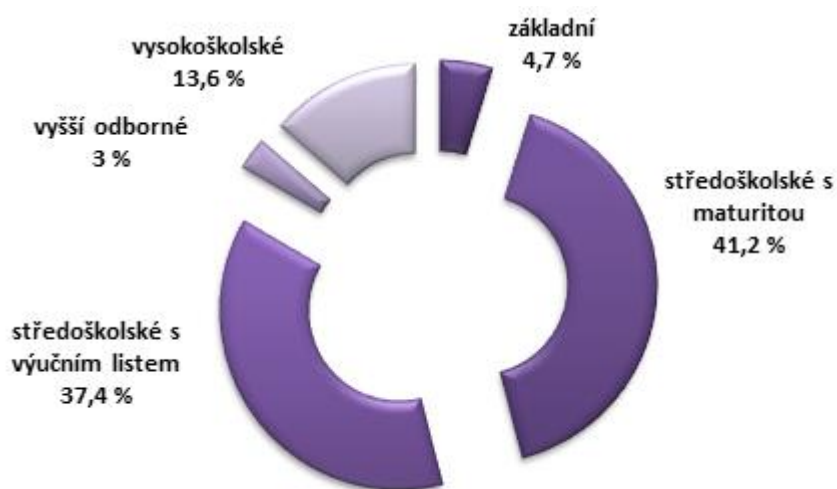
Z grafu 2 je patrné, že mezi respondenty je nejvíce zastoupena věková kategorie 21-30 let, a to z téměř 27 %. Respondentů ve věku 31 – 40 let bylo přibližně 25 %, zatímco věk mezi 41 - 50 lety uvedlo v dotazníku okolo 20 % dotázaných. Zbývající věkové kategorie jsou v rámci výzkumu zastoupeny menším počtem respondentů.

Převahu respondentů z mladších věkových generací lze vysvětlit tím, že pro tyto jedince je samozřejmostí přístup k internetu. Mladší generace mají navíc Tato věková skupina má s vyplňováním elektronických dotazníků již značné zkušenosti.

3.1.3 Vzdělání respondentů

Tabulka 4: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

vzdělání	%							
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	celkem
základní	5,6	6,5	2	4,3	2,5	7	4,9	4,7
středoškolské s výučním listem	40,8	34,8	53,1	38,3	32,5	37,2	51,2	41,2
středoškolské s maturitou	31	45,7	30,6	51,1	50	39,5	17,1	37,4
vyšší odborné	4,2	0	2	0	5	2,3	7,3	3
vysokoškolské	18,3	13	12,2	6,4	10	14	19,5	13,6
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



Graf 3: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů, zdroj: vlastní výzkum

Zhruba 41 % respondentů v dotazníku uvedlo, že jejich nejvyšším dosaženým vzděláním je středoškolské vzdělání s maturitou. V grafu 3 lze rovněž vidět, že středoškolské vzdělání zakončené výučním listem je reprezentováno 37,4 % dotázaných. Vysokou školu vystudovalo přibližně 14 % respondentů. Zde bych

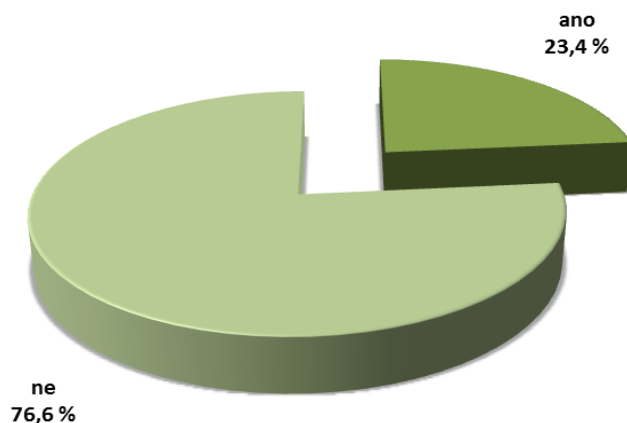
očekávala větší míru zastoupení respondentů s vysokoškolským titulem, zvláště při výraznějším zapojení mladší a střední generace respondentů do tohoto dotazníkového šetření.

3.2 Znalosti respondentů o ostatních složkách IZS

3.2.1 Znalost termínu „ostatní složka integrovaného záchranného systému“

Tabulka 5: Znalost termínu „ostatní složka IZS“ dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

	%							
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	celkem
ano	26,8	21,7	26,5	19,1	17,5	20,9	29,3	23,4
ne	73,2	78,3	73,5	80,9	82,5	79,1	70,7	76,6
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



Graf 4: Znalost termínu „ostatní složka IZS“, zdroj: vlastní výzkum

Na otázku, zda jsou respondenti obeznámeni s pojmem „ostatní složka IZS“, odpověděla „ano“ přibližně jedna čtvrtina dotázaných. O znalosti toho termínu byli přesvědčeni zejména respondenti z okresů Tábor, Č. Budějovice a J. Hradec. Naopak nejvíce odpovědí „ne“ uvedli dotázaní z okresů Prachatice a Písek (viz tabulka 5). Osobně jsem tímto zjištěním velice překvapena, neboť většina respondentů musela zažít již ničivé povodně v roce 2002, při kterých postiženým občanům pomáhaly rovněž

ostatní složky IZS. Proto jsem očekávala, že povědomí o ostatních složkách bude u občanů Jihočeského kraje větší.

3.2.2 Znalost jednotlivých ostatních složek IZS

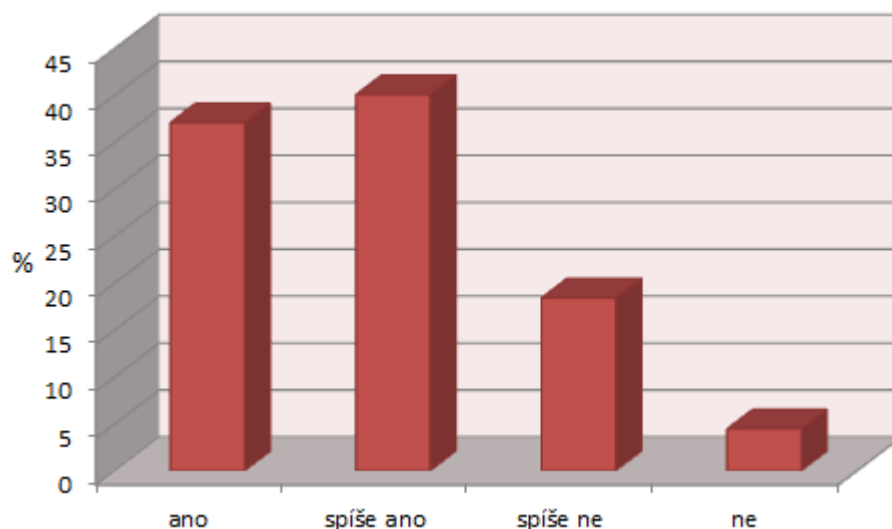
Tabulka 6: Znalost jednotlivých ostatních složek IZS dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

	%							
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	celkem
ano	21,1	10,9	12,2	8,5	7,5	4,7	9,8	11,6
ne	78,9	89,1	87,8	91,5	92,5	95,3	90,2	88,4
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100

I přesto, že téměř jedna čtvrtina dotázaných byla přesvědčena, že zná termín „ostatní složka IZS“, pouze velmi málo respondentů dovedlo vyjmenovat některé z ostatních složek IZS. Znalost některých ostatních složek IZS tak v dotazníku uvedlo pouze necelých 12 % dotázaných (viz tabulka 6).

Při následném uvedení některé z ostatních složek IZS nakonec správně odpovědělo pouze 5,6 % z celkového počtu respondentů. Jak je patrné z grafu 5, dotázaní jmenovali nejčastěji organizace s charitativním zaměřením, Horskou službu ČR, Vodní záchrannou službu ČČK a Armádu ČR. Mnozí z respondentů si zařadilo chybně do ostatních složek IZS složky základní.

Z výše uvedeného vyplývá, že respondenti v okamžiku ohrožení mimořádnou událostí neřeší zařazení těch, kteří jim pomáhají. Spíše se spoléhají na IZS jako celek.



Graf 6: Dostatečná pomoc AČR při záchranných a likvidačních pracích, zdroj: vlastní výzkum

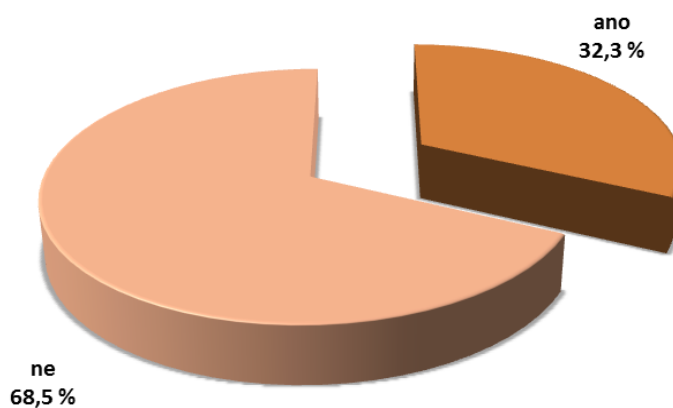
Přibližně 40 % respondentů odpovědělo na otázku týkající se dostatečné úrovně pomoci vyčleněných sil a prostředků AČR v rámci řešení mimořádných událostí a krizových situací v Jihočeském kraji „spíše ano“. Zhruba 37 % dotázaných uvedlo možnost „ano“. O dostatečné úrovni pomoci AČR pochybuje zhruba 18 % respondentů, kteří v dotazníku zaškrtili možnost „spíše ne“. Pouze 4,5 % dotázaných kraje si myslí, že životy a majetek obyvatel Jihočeského kraje nejsou AČR chráněny při mimořádných událostech v dostatečné míře (viz graf 6).

S výjimkou okresů Písek a Tábor odpovídali respondenti z ostatních okresů na tuto otázku nejčastěji „spíše ano“. Odpověď „ano“ však v těchto okresech zaostala nad možností „spíše ano“ pouze o poměrně malý počet procentních bodů (viz tabulka 7).

3.3.2 Osobní zkušenosti respondentů se zásahem vyčleněných sil AČR

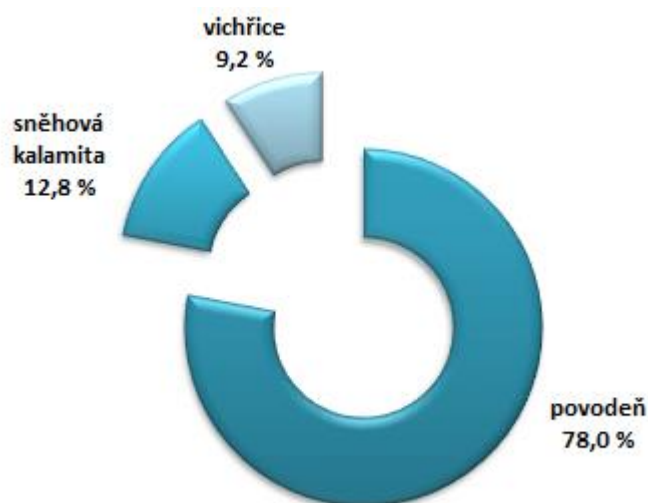
Tabulka 8: Osobní zkušenost respondentů se zásahem sil AČR dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

	%							celkem
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	
ano	38	37	18,4	40,4	7,5	30,2	43,9	32,3
ne	62	63	81,6	59,6	92,5	69,8	56,1	68,5
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



Graf 7: Osobní zkušenost respondentů se zásahem sil AČR, zdroj: vlastní výzkum

Osobní zkušenost se zásahem vyčleněných sil AČR při řešení mimořádných událostí a jejich následků má zhruba 32 % respondentů. Jedná se zejména o občany okresů Tábor, Č. Budějovice a Písek (viz tabulka 8). Jak je vidět v grafu 8, stalo se tak nejčastěji v rámci povodní (78 %), sněhových kalamit (12,8 %) či vichřicí (9,2 %).



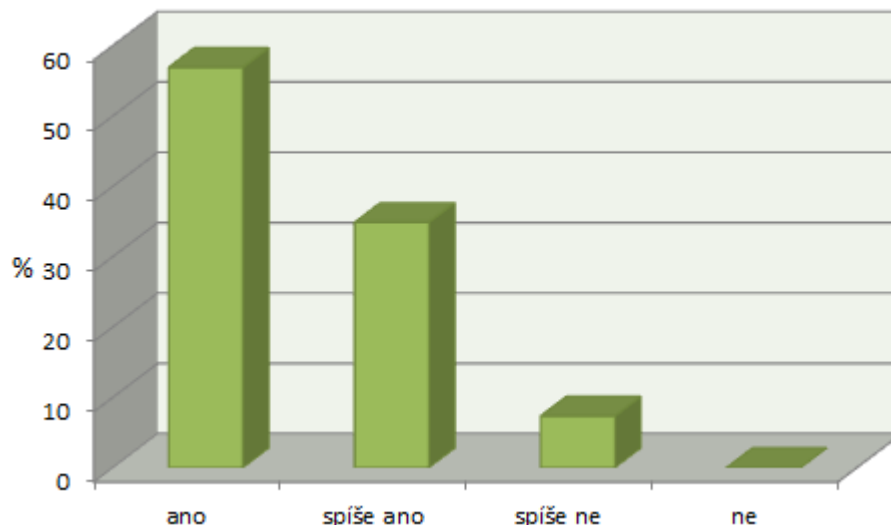
Graf 8: Mimořádné události, při kterých zasahovala AČR, zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 9: Druhy zásahů AČR, se kterými se setkali respondenti dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

Druhy zásahů AČR	%							Celkem
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	
evakuace obyvatelstva	18,5	41,2	0	21,1	0	15,4	11,1	18,3
záchranné a likvidační práce	44,4	47,1	33,3	63,2	33,3	53,8	38,9	46,8
zabezpečování sjízdnosti komunikace	25,9	11,8	66,7	10,5	66,7	23,1	33,3	27,5
vyprošťovací práce	11,1	0	0	5,3	0	7,7	16,7	7,3
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100

Při výše zmíněných mimořádných událostech byli respondenti svědky zejména záchranných a likvidačních prací (46,8 %) spojených s povodněmi. V tomto případě se jednalo hlavně o stavbu bariér a následné likvidování škod, které velká voda způsobila.

Další často uváděným zásahem vyčleněných sil AČR, s nímž se setkali dotázaní obyvatelé Jihočeského kraje, bylo zabezpečování sjízdnosti silnic (27,5 %). Tyto činnosti byly spojeny zejména se sněhovými kalamitami a vichřicemi. Na pomyslném třetím místě je pomoc při evakuaci obyvatelstva (18,3 %), která je opět spojena především s povodněmi.



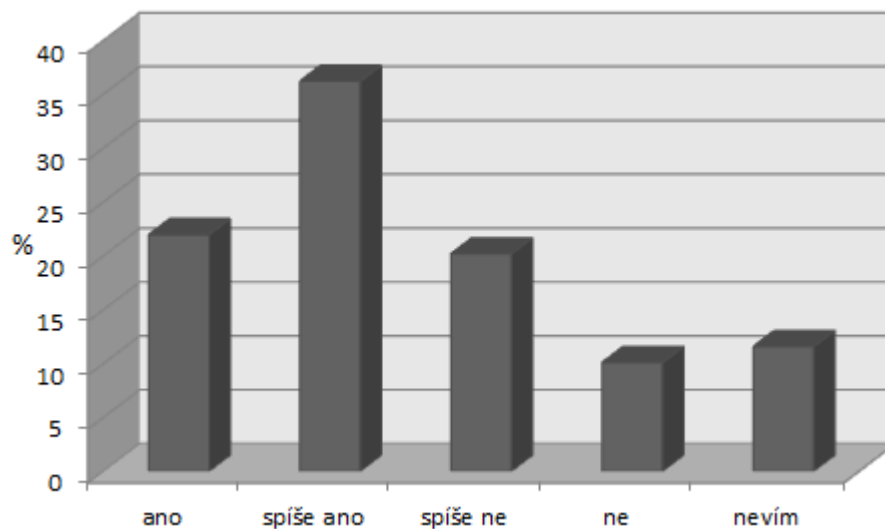
Graf 11: Hodnocení efektivity a profesionality zásahu AČR, zdroj: vlastní výzkum

V souvislosti s informacemi uvedenými výše, hodnotí více než jedna polovina ze 113 respondentů, že zásah vyčleněných sil AČR byl proveden efektivně a s vysokou mírou profesionality. Zhruba 35 % dotázaných v souvislosti s hodnocením dostatečné efektivity a profesionality zásahu AČR, s nímž mají osobní zkušenost, v dotazníku vybralo možnost „spíše ano“. Přibližně 7 % respondentů uvádí „spíše ne“ (viz graf 11). Vysokou profesionalitu této složky potvrzují i zjištění uvedená v předcházejících tabulkách a grafech.

3.3.5 Význam jednotlivých činností AČR při řešení mimořádných událostí

Tabulka 12: Pořadí důležitosti činností AČR při mimořádných událostech dle priority, zdroj: vlastní výzkum

Pořadí	Forma pomoci při MU
1.	záchranné a vyprošťovací práce
2.	zabezpečení evakuace obyvatelstva
3.	likvidační práce
4.	nouzové ubytování
5.	zabezpečování sjízdnosti komunikace
6.	dekontaminace osob a techniky



Graf 13: Vybavenost AČR v Jihočeském kraji, zdroj: vlastní výzkum

Na otázku týkající se dostatečné vybavenosti vyčleněných sil a prostředků AČR zasahujících v rámci IZS (např. vyprošťovací a dekontaminační technikou, atd.), odpovědělo přibližně 36 % „spíše ano“. Celkem 22 % respondentů si myslí, že AČR je v tomto směru vybavena zcela dostatečně (především respondenti z okresů Tábor, Písek a Č. Budějovice). O tom však pochybují respondenti, kteří v dotazníku vybrali možnosti „spíše ne“ (20,2 %) a „ne“ (10,1 %). Vybavenost vyčleněných sil a prostředků AČR hodnotí nejhůře respondenti z okresu Český Krumlov a Strakonice (viz tabulka 14).

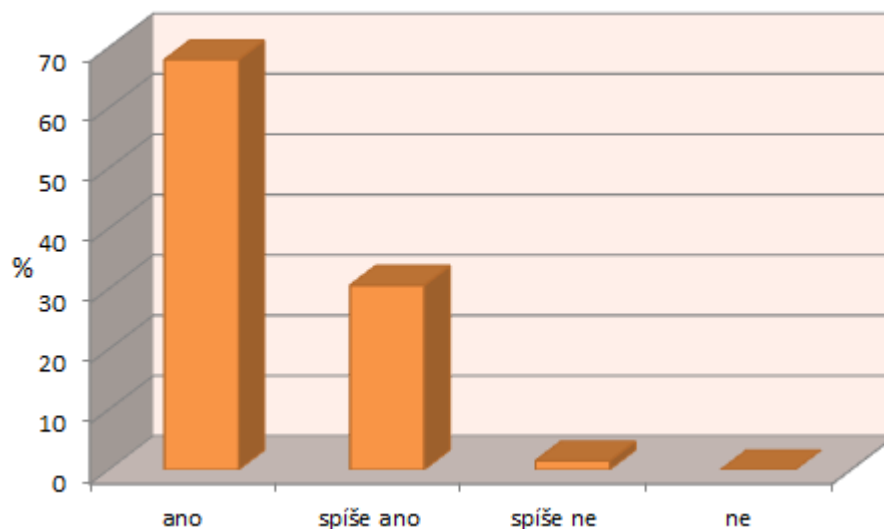
3.4 Český červený kříž

Následující tabulky a grafy se týkají názoru obyvatel Jihočeského kraje na pomoc, kterou poskytuje Český červený kříž občanům, kteří byli postiženi mimořádnou událostí.

3.4.1 Činnost ČČK ve prospěch obyvatel kraje při mimořádné události

Tabulka 15: Podpora obyvatel kraje činností ČČK při mimořádné události dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

Dostatečnost podpory ČČK	%							celkem
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	
ano	60,6	45,7	71,4	80,9	72,5	81,4	68,3	68
spíše ano	35,2	52,2	28,6	19,1	25	18,6	31,7	30,6
spíše ne	4,2	2,2	0	0	2,5	0	0	1,5
ne	0	0	0	0	0	0	0	0
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



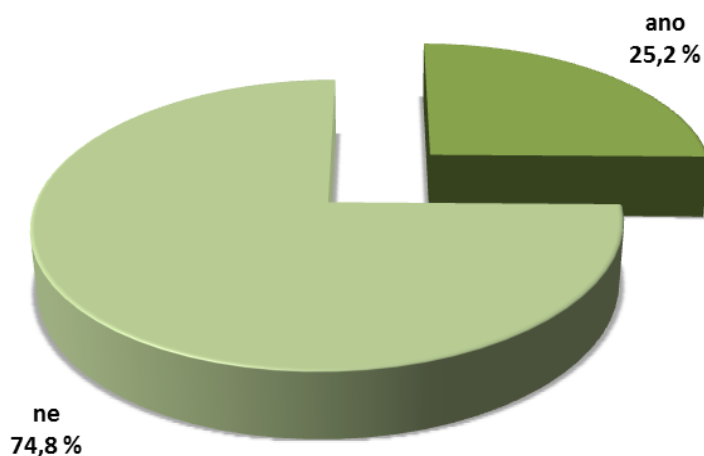
Graf 14: Podpora obyvatel kraje činností ČČK při mimořádné události, zdroj: vlastní výzkum

Celkem 68 % dotázaných je přesvědčeno, že podpora ČČK občanům Jihočeského kraje, kteří byli negativně zasaženi mimořádnou událostí nebo krizovou situací je zcela dostatečná. Téměř jedna třetina respondentů uvedla v dotazníku na tuto otázku odpověď „spíše ano“. Negativněji se v tomto směru vyjádřil jen zanedbatelný počet dotázaných (viz graf 14). Myslím, že tento pozitivní výsledek je z velké části ovlivněn tím, že ČČK je mezi obyvatelstvem dlouhodobě vnímán jako nejznámější humanitární organizace, přestože v Jihočeském kraji působí i jiné humanitární organizace.

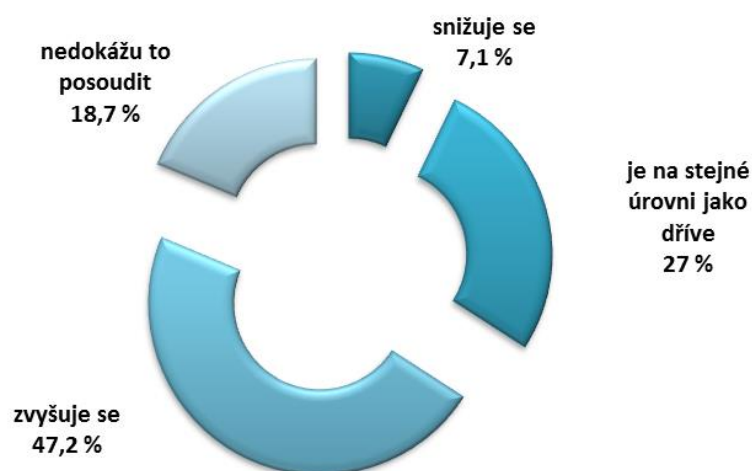
3.4.2 Osobní zkušenost respondentů s podporou ČČK při mimořádných událostech

Tabulka 16: Osobní zkušenost respondentů s podporou ČČK při mimořádných událostech dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

	%							
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	celkem
ano	29,6	28,3	12,2	29,8	10	25,6	39	25,2
ne	70,4	71,7	87,8	70,2	90	74,4	61	74,8
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



Graf 15: Osobní zkušenost respondentů s podporou ČČK při mimořádných událostech, zdroj: vlastní výzkum



Graf 20: Názor respondentů na kvalitu činnosti ČČK v Jihočeském kraji, zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 20 vyplývá, že zhruba 47 % dotázaných je přesvědčeno, že úroveň humanitární pomoci ČČK se při mimořádných událostech v Jihočeském kraji v období posledních 10 let zvyšuje. Přibližně jedna čtvrtina respondentů zastává názor, že pomoc ČČK občanům je stále na stejné úrovni jako v předchozích letech. Někteří z dotázaných však stav této problematiky nedokázali posoudit.

3.4.6 Význam jednotlivých forem pomoci ČČK při mimořádných událostech

Tabulka 21: Pořadí důležitosti činností ČČK při mimořádných událostech, zdroj: vlastní výzkum

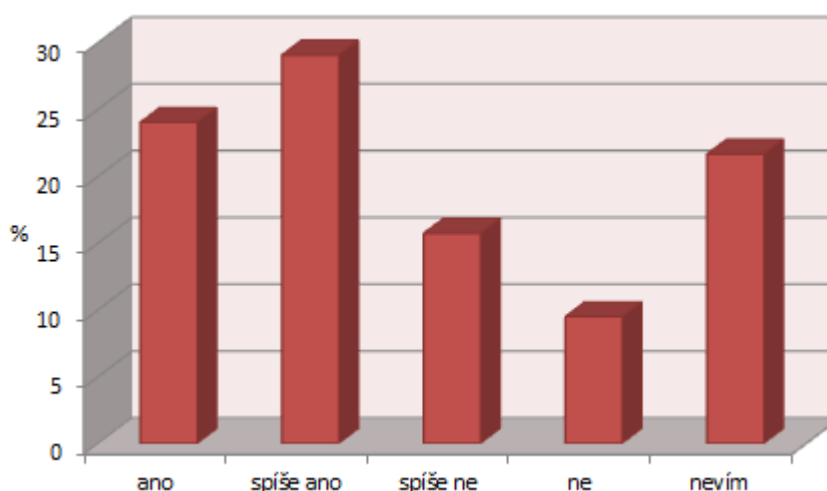
Pořadí	Forma pomoci
1.	sběr a distribuce humanitární pomoci
2.	poskytování první pomoci v terénu
3.	pomoc při nouzovém ubytování a stravování občanů
4.	poskytování ošetrovatelské péče v evakuačních centrech
5.	psychosociální pomoc
6.	získávání finančních prostředků
7.	monitoring rozsahu škod v zasažených oblastech

Ze 7 základních forem pomoci ČČK občanům, u kterých došlo k ohrožení jejich zdraví nebo majetku mimořádnou událostí, byl na základě odpovědí respondentů vytvořen žebříček, kde na 1. místě je dle názoru dotázaných nejvíce prioritní pomoc ČČK takto postiženým jedincům. Na vrcholu žebříčku se umístil „sběr a distribuce humanitární pomoci“ (viz tabulka 21).

3.4.7 Vybavenost ČČK pro činnost v IZS v Jihočeském kraji

Tabulka 22: Vybavenost ČČK v Jihočeském kraji dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

Dostatečná vybavenost ČČK	%							
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	celkem
ano	22,5	17,4	18,4	27,7	32,5	23,3	29,3	24
spíše ano	36,6	30,4	24,5	23,4	25	34,9	24,4	29,1
spíše ne	12,7	15,2	32,7	14,9	12,5	11,6	9,8	15,7
ne	5,6	15,2	10,2	8,5	7,5	14	7,3	9,5
nevím	22,5	21,7	14,3	25,5	22,5	16,3	29,3	21,7
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



Graf 21: Vybavenost ČČK v Jihočeském kraji, zdroj: vlastní výzkum

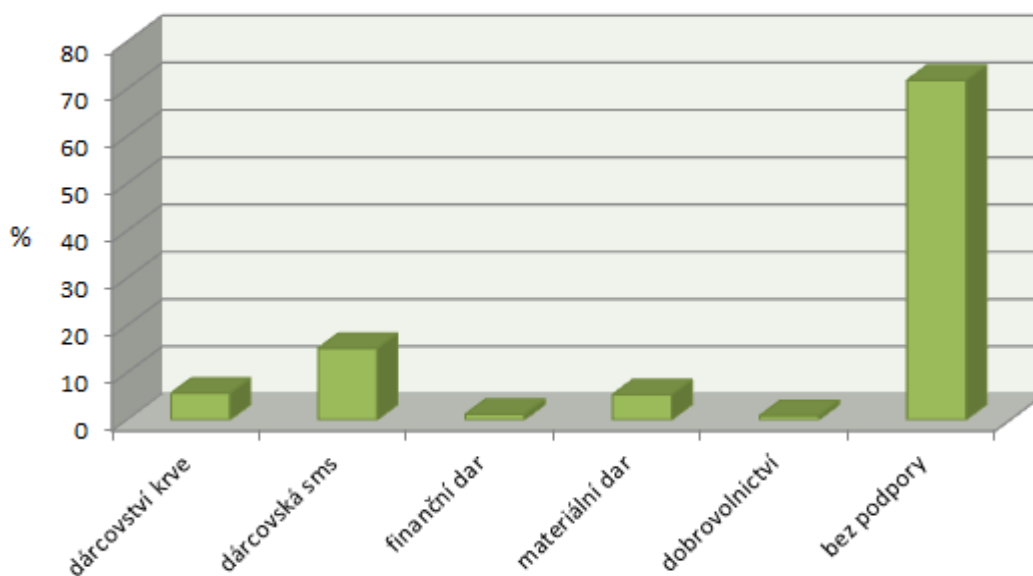
Z hlediska dostatečné vybavenosti vyčleněných ČČK a jeho humanitárních jednotek zasahujících v rámci IZS (např. zdravotnické vybavení, vozový park) odpovědělo přibližně 29 % „spíše ano“. Celkem 24 % dotázaných uvedlo, že ČČK je

v tomto směru vybavena zcela dostatečně (především respondenti z okresů Prachatice, Tábor a Písek). Možnost „spíše ne“ zvolilo cca 16 % respondentů. Někteří dotázaní občané nemají dostatek informací k tomu, aby mohli aktuální vybavenost ČČK hodnotit (viz tabulka 22).

3.4.8 Druhy podpory ČČK respondenty

Tabulka 23: Druhy podpory ČČK respondenty dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

Podpora	%							Celkem
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	
dárcovství krve	8,5	4,3	10,2	6,4	5	0	2,4	5,6
dárcovská SMS	16,9	13	22,4	8,5	15	7	22	15,1
finanční dar	0	2,2	0	2,1	5	0	0	1,2
materiální dar	5,6	6,5	8,2	4,3	0	4,7	7,3	5,3
dobrovolnictví	1,4	0	0	0	0	0	4,9	0,9
bez podpory	67,6	73,9	59,2	78,7	75,0	88,3	63,4	71,8
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



Graf 22: Druhy podpory ČČK respondenty, zdroj: vlastní výzkum

Respondenti byli dotázáni rovněž na to, zda někdy aktivně podpořili ČČK některou z možných forem pomoci. Přestože odpovědělo téměř 72 % respondentů negativně, někteří z dotázaných zaslali dárcovskou SMS, darovali krev či poskytli materiální dar (viz tabulka 23).

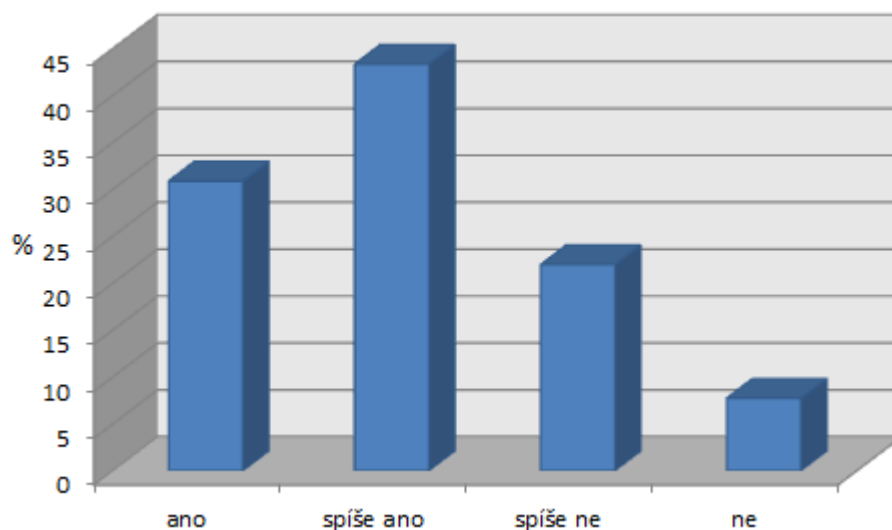
3.5 Obecní (městská) policie

Následující tabulky a grafy se týkají názoru obyvatel Jihočeského kraje na činnosti obecní policie při mimořádných událostech a krizových situacích v rámci ostatních složek IZS.

3.5.1 Pomoc MP při řešení mimořádných událostí

Tabulka 24: Pomoc MP při řešení mimořádných událostí dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

Dostatečná pomoc MP	%							celkem
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	
ano	29,6	26,1	40,8	27,7	32,5	20,9	39	30,9
spíše ano	42,3	43,5	30,6	44,7	57,5	44,2	43,9	43,3
spíše ne	19,7	23,9	20,4	19,1	35	20,9	17,1	22
ne	8,5	6,5	8,2	8,5	7,5	14	0	7,7
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



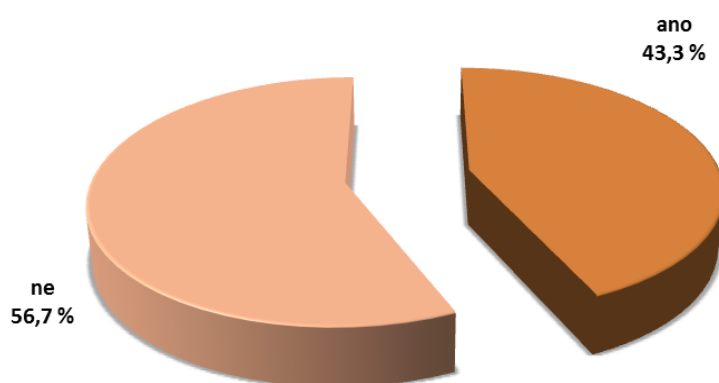
Graf 23: Pomoc MP při řešení mimořádných událostí, zdroj: vlastní výzkum

Na otázku, zda je pomoc MP v Jihočeském kraji při řešení mimořádných událostí dostatečná, uvedlo nejvíce respondentů odpověď „spíše ano“ (43,3 %). Jako zcela uspokojivou hodnotí pomoc MP v rámci řešení mimořádných událostí přibližně 30 % dotázaných. Celkem 22 % zvolilo v dotazníku možnost „spíše ne“ a zhruba 8 % dotázaných obyvatel Jihočeského kraje si myslí, že ve svém městě či obci se při mimořádné události nemohou spoléhat na podporu MP (viz graf 23). S výjimkou okresu J. Hradec, kde převažovala na tuto otázku odpověď „ano“, uváděli respondenti z ostatních okresů nejčastěji odpověď „spíše ano“ (viz tabulka 24).

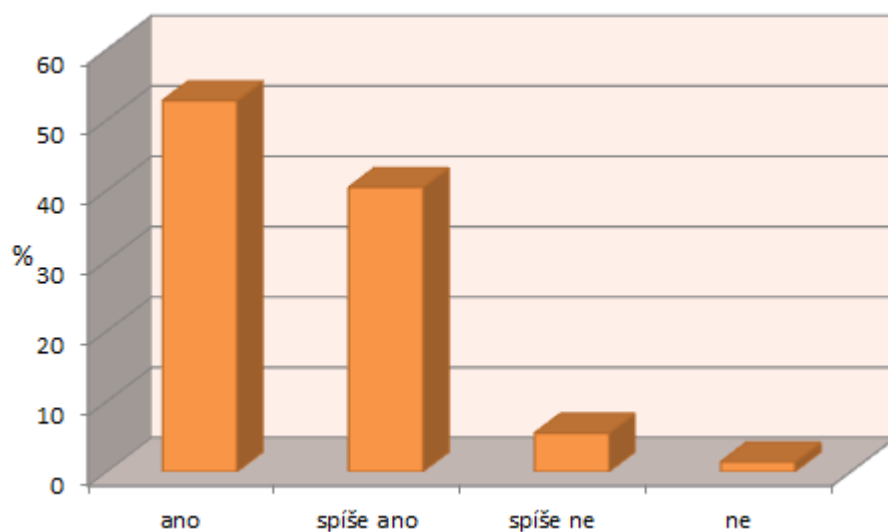
3.5.2 Osobní zkušenost respondentů se zásahem MP při mimořádných událostech

Tabulka 25: Osobní zkušenost se zásahem MP při mimořádné události dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

	%							celkem
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	
ano	40,8	56,5	34,7	42,6	40	46,5	43,9	43,3
ne	59,2	43,5	65,3	57,4	60	53,5	56,1	56,7
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



Graf 24: Osobní zkušenost se zásahem MP při mimořádné události, zdroj: vlastní výzkum



Graf 27: Spokojenost se zásahem MP při mimořádné události, zdroj: vlastní výzkum

Celkem 151 respondentů přišlo do styku s příslušníky MP při jejich zásahu v rámci mimořádné události. Při této příležitosti byla s přístupem MP zcela spokojena jedna polovina dotázaných. Negativněji se k činnosti MP při mimořádné události staví poměrně nízký počet respondentů (viz tabulka 27).

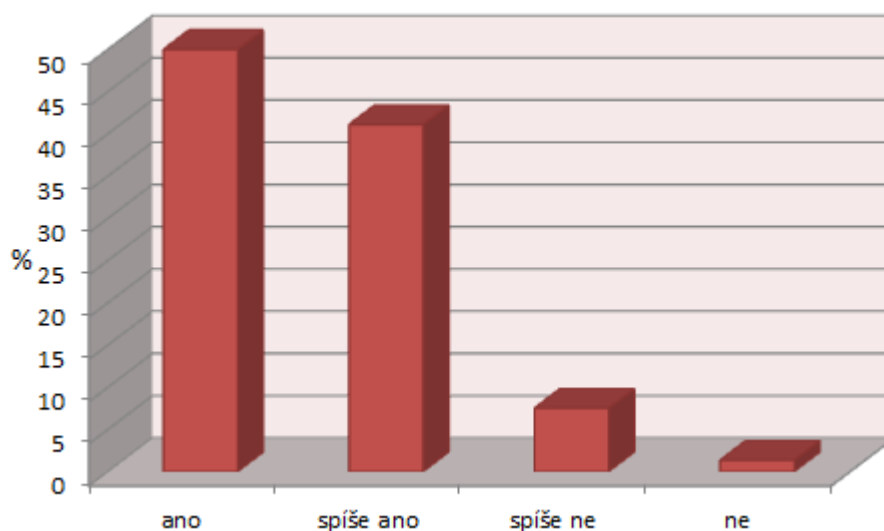
3.5.4 Hodnocení efektivity a profesionality zásahu MP

Tabulka 28: Hodnocení efektivity a profesionality zásahu MP při mimořádné události dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

Efektivita a profesionalita zásahu	%							celkem
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	
ano	31	26,9	70,6	60	93,7	30	66,7	50
spíše ano	44,8	65,4	29,4	35	6,3	65	22,1	41,1
spíše ne	20,8	7,7	0	5	0	5	5,6	7,5
ne	3,4	0	0	0	0	0	5,6	1,4
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100

Míra profesionality a efektivity prováděných zásahů MP v rámci činností ostatních složek IZS hodnotí velmi pozitivně jedna polovina dotázaných. Spíše spokojeno bylo

v tomto směru 41 % respondentů. Odpovědi „spíše ne“ a „ne“ zvolil v dotazníku poměrně nízký počet dotázaných (7,5 %, resp. 1,4 %).



Graf 28: Efektivita a profesionalita zásahu MP při mimořádné události, zdroj: vlastní výzkum

3.5.5 Význam jednotlivých činností MP při mimořádných událostech

Tabulka 29: Pořadí důležitosti činností MP při mimořádných událostech, zdroj: vlastní výzkum

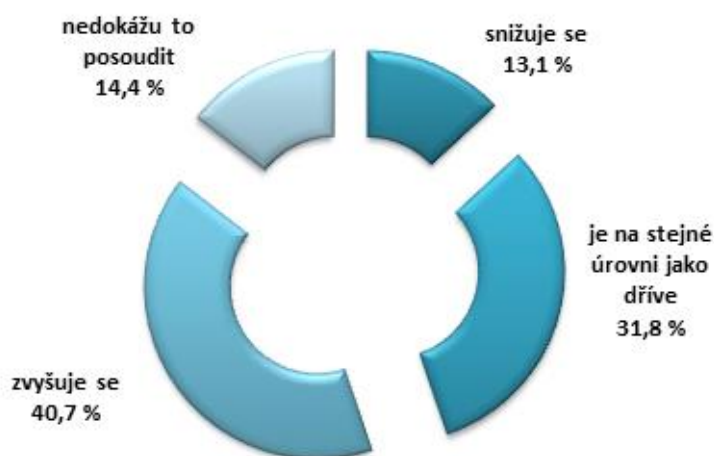
Pořadí	Forma pomoci
1.	příspěvat k ochraně a bezpečnosti osob a majetku
2.	dohlížet na dodržování pravidel občanského soužití a veřejného pořádku
3.	odhalovat přestupky a v rozsahu stanoveném zákonem o MP je řešit
4.	upozorňovat osoby na zjištěné nedostatky a činit opatření k jejich odstranění
5.	ukládat a vybírat pokuty za přestupky

Z 5 základních forem pomoci MP občanům, kteří jsou ohroženi negativními následky mimořádných událostí, byl na základě mínění respondentů vytvořen žebříček, kde na 1. místě je dle názoru dotázaných nejvíce prioritní forma pomoci MP občanům Jihočeského kraje. Na zmíněném 1. místě se umístil úkol „přispívat k ochraně bezpečnosti osob a majetku“ (viz tabulka 29).

3.5.6 Názor respondentů na kvalitu činnosti MP při mimořádných událostech

Tabulka 30: Názor respondentů na kvalitu činnosti MP při mimořádných událostech dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

Kvalita činnosti	%							celkem
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	
snižuje se	16,9	13	8,2	14,9	10	18,6	7,3	13,1
je na stejné úrovni jako dříve	32,4	32,6	26,5	38,3	52,5	20,9	19,5	31,8
zvyšuje se	42,3	45,7	44,9	29,8	30	34,9	56,1	40,7
nedokážu to posoudit	8,4	8,7	20,4	17	7,5	25,6	17,1	14,4
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



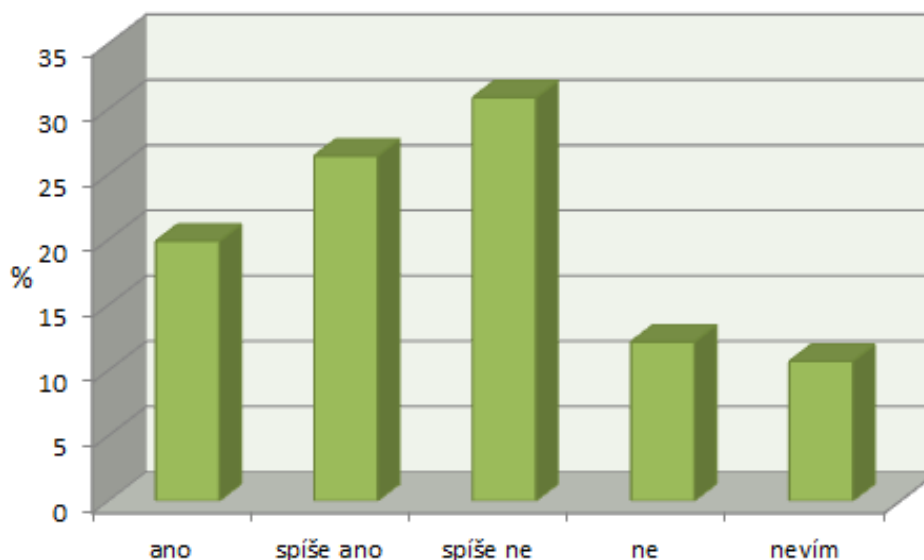
Graf 29: Názor respondentů na kvalitu činnosti MP při mimořádných událostech, zdroj: vlastní výzkum

Téměř 41 % dotázaných soudí, že míra kvality zásahů MP v Jihočeském kraji při mimořádných událostech se v posledních 10 letech neustále zvyšuje. Podle necelé jedné třetiny respondentů je však práce MP v rámci ostatních složek IZS na stejné úrovni jako dříve a okolo 13 % respondentů si myslí, že se její kvalita dokonce snižuje (viz graf 29).

3.5.7 Vybavenost MP pro činnost v IZS v Jihočeském kraji

Tabulka 31: Vybavenost MP pro činnost v IZS dle okresů, zdroj: vlastní výzkum

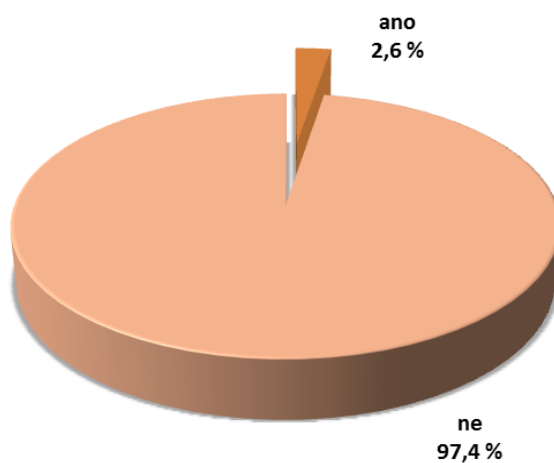
	%							
	ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TÁ	celkem
ano	19,7	19,6	20,4	21,3	15	18,5	24,4	19,8
spíše ano	22,5	23,9	34,7	31,9	20	23,3	29,3	26,4
spíše ne	36,6	34,8	28,6	19,1	37,5	37,2	19,4	30,9
ne	8,5	13	10,2	12,8	17,5	16,3	9,8	12,2
nevím	12,7	8,7	6,1	14,9	10	4,7	17,1	10,7
celkem	100	100	100	100	100	100	100	100



Graf 30: Vybavenost MP pro činnost v IZS v Jihočeském kraji, zdroj: vlastní výzkum

Na otázku, zda je MP v Jihočeském kraji dostatečně vybavena pro činnost v rámci IZS (automobily a další technické vybavení), odpověděla přibližně jedna čtvrtina respondentů „spíše ano“. Více respondentů (30,9 %) však v dotazníku uvedlo možnost „spíše ne“. Z hlediska jednotlivých okresů hodnotí nejkritičtěji vybavenost MP především dotázaní z okresů Strakonice a Prachatice (viz tabulka 31).

3.6 Zásah jiné ostatní složky IZS

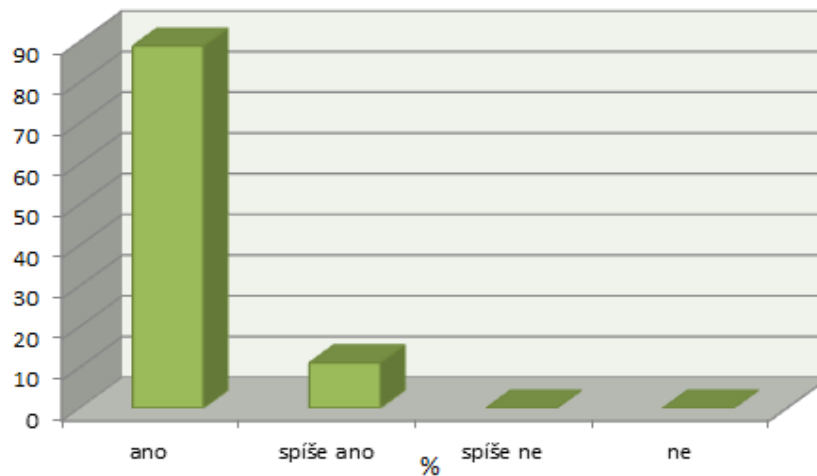


Graf 31: Osobní zkušenost se zásahem jiné ostatní složky IZS při mimořádné události, zdroj: vlastní výzkum

Jak je patrné z grafu 31, zkušenost se zásahem dalších ostatních složek IZS při mimořádné události má pouze 2,6 % dotázaných (tj. 9 osob). Z následujícího grafu je zřejmé, že se v tomto případě jednalo nejčastěji o zásah havarijních a poruchových služeb a vodní záchranné služby.



Graf 32: Zásah jiné ostatní složky IZS při mimořádné události, zdroj: vlastní výzkum



Graf 33: Efektivita a profesionalita zásahu jiné ostatní složky IZS, zdroj: vlastní výzkum

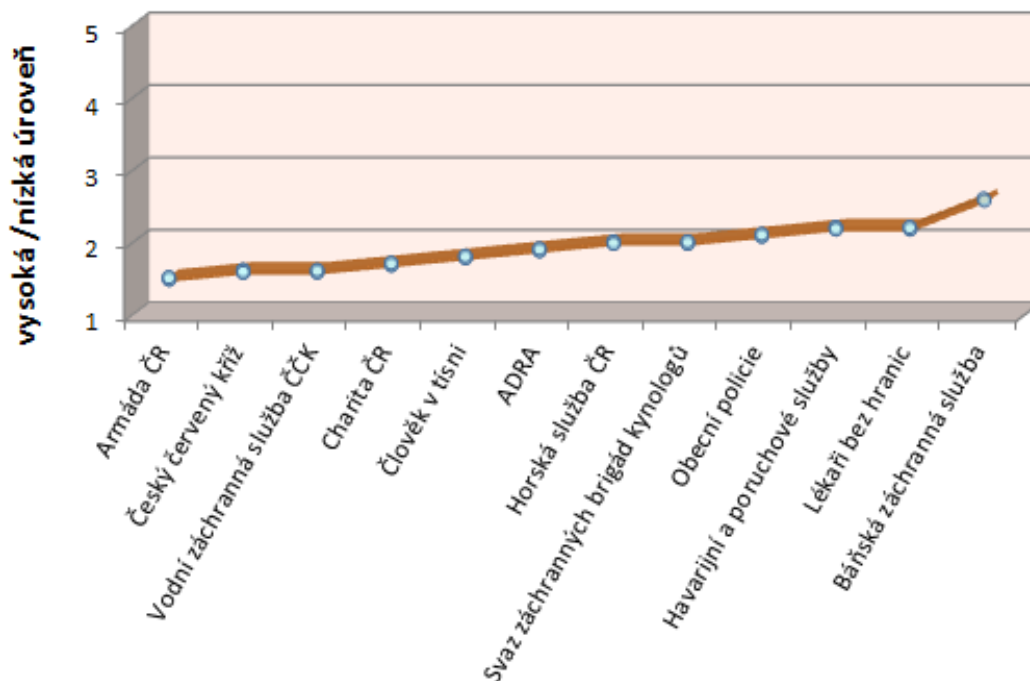
Zásah výše uvedených tří ostatních složek IZS při konkrétních mimořádných událostech hodnotí většina respondentů (89 %) jako velice efektivní a profesionálně provedený (viz graf 33).

3.7 Souhrnné hodnocení ostatních složek IZS

Tabulka 32: Žebříček významnosti ostatních složek IZS dle názoru respondentů, zdroj: vlastní výzkum

Pořadí	Ostatní složky IZS
1.	Armáda ČR
2.	Obecní policie
3.	Český červený kříž
4.	Vodní záchranná služba ČČK
5.	ADRA
6.	Havarijní a poruchové služby
7.	Horská služba ČR
8.	Charita ČR
9.	Svaz záchranných brigád kynologů
10.	Člověk v tísni
11.	Lékaři bez hranic
12.	Báňská záchranná služba

V tabulce 32 je uvedeno pořadí některých ostatních složek IZS seřazených dle jejich významnosti tak, jak ji hodnotí respondenti z Jihočeského kraje. Na pomyslných prvních třech místech se umístila Armáda ČR, obecní policie a Český červený kříž.



Graf 34: Hodnocení jednotlivých ostatních složek IZS, zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 34 je zřejmé průměrné ohodnocení jednotlivých ostatních složek IZS dle názoru respondentů, kteří uvedené ostatní složky IZS hodnotili na škále 1 - 5. Zatímco známka 1 značí nejvyšší úroveň aktuálně poskytované pomoci při minimalizování následků mimořádných událostí, známka 5 značí úroveň nejnižší. Aritmetickým průměrem byly následně zjištěny hodnoty uvedené v již zmíněném grafu.

3.8 Závěrečné shrnutí výsledků výzkumu

Tabulka 33: Přehled vybraných výsledků dle jednotlivých ostatních složek IZS, zdroj: vlastní výzkum

Vybrané oblasti hodnocení	Ostatní složky IZS v Jihočeském kraji		
	AČR	ČČK	MP
dostatečná pomoc při mimořádné události	ano 37 %	ano 68 %	ano 30,9 %
kvalita činnosti	zvyšuje se 36,8 %	zvyšuje se 47,2 %	zvyšuje se 40,7 %
dostatečná vybavenost	spíše ano 36,2 %	spíše ano 29,1 %	spíše ne 30,9 %
nej důležitější forma pomoci	záchranné a vyprošťovací práce	sběr a distribuce humanitární pomoci	ochrana a bezpečnost osob a majetku

Z výsledků provedeného průzkumu vyplývá, že obyvatelé Jihočeského kraje mají největší podvědomí o práci ČČK. Jejich činnost považují dvě třetiny dotázaného obyvatelstva za dostačující při likvidaci následků mimořádných událostí a zároveň považují jejich aktivity za stále se zlepšující. Lidé vnímají práci ČČK jako přínosnou především v poskytování pomoci formou sběru a distribuce humanitární pomoci. Téměř polovina dotázaných je názoru, že práce ČČK je neustále zkvalitňována, a to i přes fakt, že by ČČK mohl disponovat lepší vybaveností pro činnost v rámci IZS.

AČR je z pohledu dotázaného vzorku obyvatel brána jako složka, která má dostatečnou vybavenost pro likvidaci následků mimořádných událostí a pro pomoc občanům. Tuto skutečnost lidé vidí především v tom, že AČR je vybavena dostatečnou technikou těžkého i lehkého charakteru pro případné záchranné a vyprošťovací práce. Důležitým aspektem, pro který je AČR v tomto ohledu kladně hodnocena, je i možnost jejího okamžitého nasazení. Zároveň je AČR kladně hodnocena v kvalitě své práce, kterou lidé vnímají jako velmi efektivní.

Úkolem obecní policie je ochrana a bezpečnost osob a majetku. Je to oblast, která se každého z obyvatel každodenně dotýká. Lidé jsou na tuto otázku zřejmě citlivější, než na činnost dvou výše uvedených složek. Většina dotázaných vidí práci strážníků MP jako dostatečnou, nejsou však zcela spokojeni s jejím vybavením. Vnímají, že situace se stále zlepšuje, ale přesto současný stav jim nepřipadá uspokojivý.

Celkově lze tedy říci, že výsledky výzkumu ukázaly, že obyvatelé Jihočeského kraje nejvíce vnímají a nejlépe hodnotí práci ČČK. Může to být vlivem nedávných povodní, které zasáhly Jihočeský kraj, kdy lidé měli přímo možnost vidět práci pracovníků ČČK v terénu. Zároveň může být za kladným hodnocením i kampaň, která proběhla na školách, veřejných akcích i v médiích, na kterou se ČČK v posledních letech zaměřil. AČR z výzkumu vychází také velice kladně s tím, že obyvatelé ji berou jako automatickou službu státu pro obyvatele. Hodnocení obecní, resp. městské policie je v porovnání s ostatními dvěma složkami horší. Důvod vidím v nedostatečném vybavení strážníků a v tom, že obyvatelstvo nemá jasné podvědomí o jejich kompetencích.

4. DISKUSE

Na přelomu května a června letošního roku opět zasáhly Českou republiky rozsáhlé povodně, které způsobily nemalé škody rovněž v Jihočeském kraji. Přesto výsledky výzkumu ukazují, že povědomí občanů kraje o tom, že například Armáda ČR, humanitární organizace Český červený kříž nebo obecní policie náleží svým zařazením do ostatních složek IZS, je poměrně nízké. Necelá jedna čtvrtina dotázaných zná termín „ostatní složka IZS“, nicméně ne všichni tito občané dokázali správně uvést některou z těchto složek.

Na základě závěrů mé bakalářské práce [49], ve které jsem se věnovala analýze spokojenosti obyvatel Jihočeského kraje s činností základních složek IZS lze říci, že občané mají povědomí o tom, že jim při mimořádných událostech pomáhá IZS a spoléhají se na pomoc tohoto systému jako celku. Znají čísla k jeho přivolání, ale další informace o jeho struktuře pro ně již nemají tak kritickou důležitost z hlediska jejich bezpečnosti. Dokáží jmenovat některé z jeho složek, a to především základní, znalost členění složek na základní a ostatní má jen málo dotázaných, i přesto, že s některou z těchto složek mají osobní zkušenosti při jejich zásahu. Důkazem je i časté zařazování základních složek do odpovědi na otázku „Znáte některé z ostatních složek IZS?“

Ke zvýšení úrovně vědomostí o struktuře IZS, o činnostech a úkolech jednotlivých složek, bych do budoucna doporučila zařadit tyto informace podrobněji do osnov základních škol. Pro informování středních a starších generací laické veřejnosti se nabízí možnost poučit občany o jednotlivých složkách IZS např. formou mediální kampaně, která byla použita při zavádění čísla tísňového volání 112.

I přesto, že jde pouze o subjektivní názor laické veřejnosti, nejvýznamnější z ostatních složek IZS při řešení mimořádných událostí jsou podle respondentů Armáda ČR, obecní, resp. městská policie a Český červený kříž, který je tak klíčovým reprezentantem humanitárních organizací.

Zejména v důsledku některých z ničivých povodní, které zasáhly Jihočeský kraj v posledních 15 letech, má cca jedna třetina dotázaných osobní zkušenost se zásahem

Armády ČR při mimořádných událostech nebo krizových situacích. V rámci osobních zkušeností občanů s pomocí vojáků jsou nejméně zastoupeny okresy Jindřichův Hradec a Prachatice, jež nejsou na rozdíl od ostatních okresů z důvodu geografické polohy natolik vystaveny nebezpečí možných povodní. Nejčastěji prováděné druhy zásahů vyčleněných sil a prostředků Armády ČR při mimořádných událostech byly záchranné a likvidační práce, zabezpečování sjízdnosti komunikací a rovněž evakuace obyvatelstva. Více než polovina dotázaných, kteří mají osobní zkušenost se zásahem vojáků, jej hodnotí jako velice efektivní s vysokou profesionalitou. Základ v tomto pozitivním hodnocení lze spatřovat především v tom, že i přes restrukturalizaci jednotek a snižujících se rozpočtů, jsou vyčleněné síly a prostředky AČR určené k pomoci v rámci IZS (ženijní prapory a samostatné záchranné roty) v současné době vybaveny množstvím techniky potřebné k likvidaci následků mimořádných událostí a dostupné síly jsou na vysoké profesionální úrovni.

Pozitivně je respondenty hodnocena pomoc Českého červeného kříže v Jihočeském kraji, a to zejména při povodních. Přesto jsou v rámci mezinárodního srovnání u této tuzemské humanitární organizace patrné rezervy, které pramení například v nedostatečném zájmu občanů o podporu ČČK formou darování krve, dobrovolnictví či finančních a materiálních darů. Rozdíly jsou hned patrné například ve srovnání tuzemské organizace s Rakouským červeným křížem. Jeho přednost spočívá v úzkém propojení se zdravotnictvím v této zemi. Každý lékař je zároveň členem RČK. Zapojení se do této humanitární organizace je v Rakousku navíc alternativa k vojenské službě a tuto možnost každoročně preferuje několik tisíc mladých Rakušanů. I z tohoto důvodu přesahuje počet dobrovolníků v RČK 30 000 [50] a činí z něj největší humanitární organizaci v této zemi. Jak již bylo uvedeno výše, v ČČK působí aktivně méně než 2 000 dobrovolníků.

Široká síť dárců krve, kterou RČK disponuje, je zárukou dostatku krve od každé krevní skupiny [51]. V nemocnicích proto nedochází k potřebě získávat krev například od rodiny pacienta, jak je to běžné v České republice z důvodu poměrně nízkého počtu dobrovolných dárců. I v případě tohoto problému spatřuji řešení především v důrazu

kladeném na edukaci veřejnosti již od základní školy. Podrobně informovaný jedinec lépe chápe důležitost a význam dárcovství. To může vést k tomu, že bude brát darování krve jakou svoji občanskou povinnost.

Tento výzkum dokazuje, že u respondentů panuje spokojenost s mírou efektivity a profesionality zásahů strážníků obecní (městské) policie. Její hlavní úlohu spatřují dotázaní občané Jihočeského kraje zajišťování ochrany a bezpečnosti osob a majetku společně s PČR. Zejména při častých pokusech o rabování v lokalitách evakuovaných v důsledku povodní, je pomoc obecní policie při ostraze opuštěných objektů nezastupitelná.

I přes vysokou úroveň součinnosti obecní policie se základními složkami IZS, jsou strážníci obecní policie často omezeni užšími pravomocemi a často nedostatečnými informacemi. Problémem, na který upozorňují i respondenti, je rovněž nedostatečná vybavenost vozového parku obecní policie, a to především v důsledku snižování rozpočtů ve většině obcí. To negativně ovlivňuje flexibilitu strážníků při případném nasazení u mimořádné události. Proto doporučuji zvýšení počtu služebních automobilů.

Hypotéza

Získaná data potvrzují přesvědčení dotázaného obyvatelstva, že pomoc ostatních složek IZS v rámci spolupráce se základními složkami IZS při mimořádných událostech a krizových situacích v Jihočeském kraji je na zcela dostatečné úrovni. Kvalita činnosti je navíc hodnocena jako efektivní s vysokou profesionalitou a vykazuje dle respondentů zvyšující se úroveň. Na základě těchto zjištění lze hypotézu „kvalitní činnost a její koordinace ostatních složek IZS se základními složkami IZS je předpokladem bezpečnosti obyvatelstva“ potvrdit.

5. ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zjistit a vyhodnotit názor obyvatel Jihočeského kraje na činnost ostatních složek IZS u mimořádných událostí a krizových situací a z toho plynoucí míru bezpečnosti obyvatel kraje při ochraně jejich zdraví, života a majetku. Jmenovitě se jednalo o Armádu ČR, obecní policii a Český červený kříž.

Z analýzy dat, zjištěných formou dotazníkového šetření u 350 respondentů ze 7 okresů Jihočeského kraje vyplývá zjištění, že tři čtvrtiny dotázaných neznají termín „ostatní složka IZS“. A to i přesto, že někteří z respondentů mají osobní zkušenost se zásahem některé z ostatních složek IZS při mimořádné události. Z toho lze vyvodit závěr, že občané Jihočeského kraje mají povědomí o IZS jako celku, ale nejsou již dostatečně obeznámeni s jeho strukturou.

V rámci hodnocení vyčleněných sil Armády ČR z hlediska jejich činnosti v IZS, převažuje u respondentů názor, že pomoc této složky je při mimořádných událostech a krizových situacích na zcela dostatečné úrovni. Občané, kteří měli osobní zkušenost se zásahem vojáků například při záchranných a likvidačních pracích či evakuaci obyvatelstva, hodnotí nejčastěji tuto jejich pomoc jako efektivní a velice profesionální.

S pomocí Českého červeného kříže při mimořádných událostech má osobní zkušenost jedna čtvrtina dotázaných obyvatel Jihočeského kraje, a to zejména při povodních. Humanitární jednotky ČČK v těchto případech pomáhaly především se zajištěním nouzového ubytování a stravování postižených občanů a rovněž se soustředily na sběr a distribuci humanitární pomoci. Téměř 86 % respondentů hodnotí průběh těchto činností jako velice profesionální a efektivní.

O dostatečné míře pomoci obecní, resp. městské policie, nejsou dotázaní občané zcela přesvědčeni. Někteří z nich ji hodnotí jako spíše nedostatečnou. Stejně tak zastávají názor, že jednotlivé obecní policie v Jihočeském kraji mají určité rezervy ve vybavenosti, a to například vozového parku. Nicméně 41 % dotázaných se shoduje na tom, že se kvalita činnosti této složky při mimořádných událostech v posledních letech zvyšuje.

Na základě získaných dat byl sestaven žebříček jednotlivých ostatních složek IZS dle jejich významnosti tak, jak ji hodnotí dotázaní obyvatelé kraje. Na pomyslných prvních třech místech se umístily tyto složky: Armáda ČR, obecní policie, Český červený kříž.

Ze shrnutí získaných informací vyplývá pozitivní zjištění, že tři zkoumané ostatní složky IZS přispívají svou činností v rámci IZS velkou měrou k ochraně zdraví, života a majetku obyvatel Jihočeského kraje při mimořádných událostech a krizových situacích. Věřím, že má doporučení uvedená v předcházející kapitole mohou přispět k dalšímu zkvalitnění činnosti analyzovaných ostatních složek tak, aby jejich vnímání občany Jihočeského kraje bylo v budoucnu ještě na vyšší úrovni.

Na základě výše uvedených závěrů lze hypotézu „kvalitní činnost a její koordinace ostatních složek IZS se základními složkami IZS je předpokladem bezpečnosti obyvatelstva“ potvrdit.

6. SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

- 1) Záchranný kruh. *Mimořádné události* [online]. 2009 [cit. 2013-05-21]. Dostupné z http://www.zachrannykruh.cz/mimoradne_udalosti/mimoradne_udalosti_zakladni_pojmy.html
- 2) *Ochrana člověka za mimořádných událostí* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra - GŘ HZS ČR, 2003 [cit. 2013-05-21]. Dostupné z <http://www.hzscr.cz/docDetail.aspx?docid=19010&docType=&chnum=2>.
- 3) MARTÍNEK, Bohumír; ADAMEC, Vilém; HANUŠKA, Zdeněk. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací*. Praha: Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR, 2006. 33 s. ISBN 80-86640-64-7.
- 4) *Hasičský záchranný sbor České republiky*. Praha: Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR, 2009. 20 s. ISBN 978-80-86640-80-8.
- 5) Záchranný kruh. *Ochrana obyvatelstva* [online]. 2009 [cit. 2013-05-28]. Dostupné z http://www.zachranny-kruh.cz/mimoradne_udalosti/ochrana_obyvatelstva.html.
- 6) KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. 140 s. ISBN 80-86634-70-1.
- 7) ŠENOVSÝ, Michail; ADAMEC, Vilém; HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. 157 s. ISBN 80-86634-65-5.
- 8) Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 9) Okno do kraje. *Integrovaný záchranný systém a jeho význam* [online]. 2006, 2009 [cit. 2013-05-24]. Dostupné z <http://www.oknodokraje.cz/article/2220.integrovaný-zachranny-system-a-jeho-vyznam/>.
- 10) *Integrovaný záchranný systém* [online]. 2008, 2010 [cit. 2013-05-28]. Dostupné z <http://www.google.cz/3298063/integrovaný-zachranny-system.doc>.
- 11) SKALSKÁ, Květoslava; HANUŠKA, Zdeněk; DUBSKÝ, Milan. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana*. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2010. 50 s. ISBN 978-80-86640-59-4.

- 12) Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 13) HZS ČR *Integrovaný záchranný systém* [online]. 2008, 26. 6. 2009 [cit. 2013-05-30]. Dostupné z <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx>.
- 14) HZS Jihomoravského kraje. *IZS a jednotky požární ochrany* [online]. 2007, 2010 [cit. 2013-05-30]. Dostupné z <http://www.firebrno.cz/zs-a-jednotky-pozarni-ochrany>.
- 15) Vyhláška MZ č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů.
- 16) Wikipedia. *Zdravotnická záchranná služba* [online]. 2010, 4. 1. 2010 [cit. 2013-05-30]. Dostupné z http://cs.wikipedia.org/wiki/Zdravotnicka_zachranna_sluzba.
- 17) *Krizová připravenost* [online]. 2008, 15. 12. 2008 [cit. 2013-05-30]. Ministerstvo zdravotnictví. Dostupné z <http://www.mzcr.cz/Odbornik/Pages/862-dotazy.html>.
- 18) Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 19) Sagit. *Nový zákon o Policii ČR* [online]. 2009 [cit. 2013-05-30]. Dostupné z http://www.sagit.cz/pages/uz.asp?tema_id=1563&cd=168&typ=r&det=1654&levelid=643722.
- 20) Novinky.cz. *Policie České republiky* [online]. 2010, 2003-2013 [cit. 2013-05-30]. Dostupné z <http://tema.novinky.cz/policie-ceske-republiky>.
- 21) KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše; SMETANA, Marek. *Integrovaný záchranný systém a jeho složky*. Ostrava: Lékařská fakulta OU, 2007. 134 s. ISBN 978-80-7368-337-5.
- 22) Armáda České republiky. *Armáda ČR se představuje* [online]. 2013, 2004 – 2012 [cit. 2013-06-01]. Dostupné z <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=5090>.
- 23) JANDOVÁ, Marcela. *Síly podpory Armády České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2010. 95 s. ISBN 978-80-7278-550-6.
- 24) Armáda České republiky. *Struktura* [online]. 2013, 2004 – 2012 [cit. 2013-06-01]. Dostupné z <http://www.acr.army.cz/struktura/default.htm>.
- 25) Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- 26) Ministerstvo obrany ČR. *Infoservis k transformaci resortu Ministerstva obrany ČR ze dne 10. září 2007* [online]. 1999 – 2009 [cit. 2013-06-01]. Dostupné z www.army.cz/images/id_8001_9000/8459/035.doc.
- 27) Usnesení vlády České republiky ze dne 11. června 2007 č. 640 ke Zprávě o stavu reformy ozbrojených sil České republiky.
- 28) Ministerstvo obrany ČR. *Transformace resortu Ministerstva obrany České republiky* [online]. 2007 [cit. 2013-06-01]. Dostupné z http://www.army.cz/images/Bilakniha/CSD/transformace_resortu_MO___R_2007.pdf.
- 29) PROCHÁZKA, Josef. *Transformace resortu Ministerstva obrany ČR pokračuje* [online]. 2007 [cit. 2013-06-02]. Obrana a strategie. Dostupné z <http://www.defenceandstrategy.eu/cs/aktualni-cislo-2-2007/materialy/transformace-resortu-ministerstva-obrany-ceske-republiky-pokracuje.html#UgIinl9Iu70>.
- 30) MACEK, Pavel; HÁJEK, Vladimír. *Obecní policie*. Praha: Eurounion, 1995. 240 s. ISBN 978-80-8585-818-1.
- 31) ZEMAN, Miloš; MIKA, Otakar J. *Integrovaný záchranný systém*. Brno: Vysoké učení technické, 2007. 51 s. ISBN 978-80-2143-448-6.
- 32) Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.
- 33) STÍSKAL, Jiří. *Místo a úloha Městské policie Prostějov v rámci IZS*. Zlín: Univerzita Tomáš Bati, 2011. Bakalářská práce. Vedoucí práce Ing. Václav Lošek.
- 34) Zákon č. 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 35) Vyhláška č. 225/2001 Sb., kterou se stanoví postup při vzniku a odstranění stavu nouze v teplárenství.
- 36) Vyhláška č. 375/2005 Sb., o stavech nouze v plynárenství.
- 37) Vyhláška č. 219/2001 Sb., o postupu v případě hrozícího nebo stávajícího stavu nouze v elektroenergetice.
- 38) Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

- 39) KAVAN, Štěpán; DOSTÁL, Jakub a kol. *Dobrovolnictví a nestátní neziskové organizace při mimořádných událostech v podmínkách Jihočeského kraje*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012. 69 s. ISBN 978-80-87472-41-5.
- 40) Vodní záchranná služba ČČK. *Kdo jsme* [online]. 2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z http://www.vzs.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=8.
- 41) International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. *History* [online]. 2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z <http://www.ifrc.org/en/who-we-are/history/>.
- 42) Oficiální stránky Českého červeného kříže [online]. 1999 – 2009 [cit. 2013-06-03]. Český červený kříž. Dostupné z http://www.cervenyriz.eu/cz/cz_root.aspx.
- 43) ADRA – Adventist Development and Relief Agency. *Our work* [online]. 2013 [cit. 2013-08-06]. Dostupné z <http://www.adra.org/site/PageNavigator/work>.
- 44) ADRA Česká republika. *Stanovy občanského sdružení* [online]. 2013 [cit. 2013-08-06]. Dostupné z <http://www.adra.cz/adra/kdo-jsme/stanovy-obcanskeho-sdruzeni-adra>.
- 45) Člověk v tísni Česká republika [online]. 2013 [cit. 2013-06-04]. Dostupné z <http://www.clovekvtisni.cz/cs>.
- 46) HZS ČR. *Časopis 112 č. 10/2010* [online]. 2010 [2013-06-04]. Dostupné <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-ix-cislo-102010.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>.
- 47) HZS ČR. *Časopis 112 č. 6/2013* [online]. 2013 [2013-08-12]. Dostupné z <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xii-cislo-6-2013.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>.
- 48) HENDL, Jan. *Přehled statistických metod*. Praha: Portál, 2009. 687 s. ISBN 978-80-7367-482-3.
- 49) DUŠKOVÁ, Ilona. *Názor obyvatel Jihočeského kraje na činnost základních složek integrovaného záchranného systému*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2010. Bakalářská práce. Vedoucí práce Ing. Ladislav Karda.

- 50) Austrian Red cross. Ambulance services [online]. 2013 [cit. 2013-08-07]. Dostupné z <http://www.rotekreuz.at/i18n/en/ambulance-services/>.
- 51) Austrian Red cross. Blood programme [online]. 2013 [cit. 2013-08-07]. Dostupné z <http://www.rotekreuz.at/i18n/en/blood-programme/>.

7. SEZNAM TABULEK

- Tabulka 1: Příklad dostupnosti sil a prostředků vojenských záchranných praporů – s. 25
- Tabulka 2: Respondenti dle pohlaví dle okresů – s. 38
- Tabulka 3: Respondenti dle věkových kategorií dle okresů – s. 39
- Tabulka 4: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů dle okresů – s. 40
- Tabulka 5: Znalost termínu „ostatní složka IZS“ dle okresů – s. 41
- Tabulka 6: Znalost jednotlivých ostatních složek IZS dle okresů – s. 42
- Tabulka 7: Dostatečná pomoc AČR při záchranných a likvidačních pracích – s. 43
- Tabulka 8: Osobní zkušenost respondentů se zásahem sil AČR dle okresů – s. 45
- Tabulka 9: Druhy zásahů AČR, se kterými se setkali respondenti dle okresů – s. 46
- Tabulka 10: Spokojenost respondentů s činností vyčleněných sil AČR při zásahu dle okresů 47
- Tabulka 11: Hodnocení efektivity a profesionality zásahu AČR – s. 48
- Tabulka 12: Pořadí důležitosti činností AČR – s. 49
- Tabulka 13: Názor na kvalitu činností AČR v Jihočeském kraji dle okresů – s. 50
- Tabulka 14: Vybavenost AČR v Jihočeském kraji dle okresů – s. 51
- Tabulka 15: Podpora obyvatel kraje činností ČČK při mimořádné události dle okresů – s. 53
- Tabulka 16: Osobní zkušenost respondentů s podporou ČČK při mimořádných událostech dle okresů – s. 54
- Tabulka 17: Zaměření činnosti ČČK při mimořádné události dle okresů – s. 55
- Tabulka 18: Spokojenost s podporou ČČK dle okresů – s. 56
- Tabulka 19: Hodnocení efektivity a profesionality podpory ČČK dle okresů – s. 57
- Tabulka 20: Názor respondentů na kvalitu činnosti ČČK při mimořádných událostech dle okresů – s. 58
- Tabulka 21: Pořadí důležitosti činností ČČK při mimořádných událostech – s. 59
- Tabulka 22: Vybavenost ČČK v Jihočeském kraji dle okresů – s. 60
- Tabulka 23: Druhy podpory ČČK respondenty dle okresů – s. 61
- Tabulka 24: Pomoc MP při řešení mimořádných událostí dle okresů – s. 63

Tabulka 25: Osobní zkušenost se zásahem MP při mimořádné události dle okresů – s. 64

Tabulka 26: Druhy činností MP při mimořádných událostech dle okresů – s. 65

Tabulka 27: Spokojenost se zásahem MP při mimořádné události dle okresů – s. 66

Tabulka 28: Hodnocení efektivity a profesionality zásahu MP při mimořádné události dle okresů – s. 67

Tabulka 29: Pořadí důležitosti činností MP při mimořádných událostech – s. 68

Tabulka 30: Názor respondentů na kvalitu činnosti MP při mimořádných událostech dle okresů – s. 69

Tabulka 31: Vybavenost MP pro činnost v IZS dle okresů – s. 70

Tabulka 32: Žebříček významnosti ostatních složek IZS dle názoru respondentů – s. 73

Tabulka 33: Přehled vybraných výsledků dle jednotlivých ostatních složek IZS – s. 75

8. SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obrázky

Obrázek 1: Jednotlivé složky IZS – s. 18

Obrázek 2: Vojenské záchranné prapory a jejich působnost v rámci IZS – s. 25

Grafy

Graf 1: Respondenti dle pohlaví – s. 38

Graf 2: Věk respondentů – s. 39

Graf 3: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů – s. 40

Graf 4: Znalost termínu „ostatní složka IZS“ – s. 41

Graf 5: Ostatní složky IZS nejčastěji uváděné respondenty – s. 43

Graf 6: Dostatečná pomoc AČR při záchranných a likvidačních pracích – s. 44

Graf 7: Osobní zkušenost respondentů se zásahem sil AČR – s. 45

Graf 8: Mimořádné události, při kterých zasahovala AČR – s. 46

Graf 9: Druhy zásahů AČR, se kterými se setkali respondenti 47

Graf 10: Spokojenost respondentů s činností vyčleněných sil AČR při zásahu – s. 48

Graf 11: Hodnocení efektivity a profesionality zásahu AČR – s. 49

Graf 12: Názor na kvalitu činností AČR v Jihočeském kraji – s. 51

Graf 13: Vybavenost AČR v Jihočeském kraji – s. 52

Graf 14: Podpora obyvatel kraje činností ČČK při mimořádné události – s. 53

Graf 15: Osobní zkušenost respondentů s podporou ČČK při mimořádných událostech – s. 54

Graf 16: Mimořádné události, při kterých pomáhal občanům ČČK – s. 55

Graf 17: Zaměření činnosti ČČK při mimořádné události – s. 56

Graf 18: Spokojenost s podporou ČČK – s. 57

Graf 19: Hodnocení efektivity a profesionality podpory ČČK – s. 58

Graf 20: Názor respondentů na kvalitu činnosti ČČK v Jihočeském kraji – s. 59

Graf 21: Vybavenost ČČK v Jihočeském kraji – s. 60

- Graf 22: Druhy podpory ČČK respondenty – s. 61
- Graf 23: Pomoc MP při řešení mimořádných událostí – s. 63
- Graf 24: Osobní zkušenost se zásahem MP při mimořádné události – s. 64
- Graf 25: Mimořádné události, při kterých zasahovala MP – s. 65
- Graf 26: Druhy činností MP při mimořádných událostech – s. 66
- Graf 27: Spokojenost se zásahem MP při mimořádné události – s. 67
- Graf 28: Efektivita a profesionalita zásahu MP při mimořádné události – s. 68
- Graf 29: Názor respondentů na kvalitu činnosti MP při mimořádných událostech – s. 69
- Graf 30: Vybavenost MP pro činnost v IZS v Jihočeském kraji – s. 70
- Graf 31: Osobní zkušenost se zásahem jiné ostatní složky IZS při mimořádné události – s. 71
- Graf 32: Zásah jiné ostatní složky IZS při mimořádné události – s. 72
- Graf 33: Efektivita a profesionalita zásahu jiné ostatní složky IZS – s. 73
- Graf 34: Hodnocení jednotlivých ostatních složek IZS – s. 74

9. PŘÍLOHY

Příloha A: Dotazník předvýzkumu

Příloha B: Dotazník výzkumu

Příloha A: Dotazník předvýzkumu

Dobrý den! Jsem studentkou 2. ročníku oboru Civilní nouzová připravenost na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ve své diplomové práci se budu zabývat názorem obyvatel Jihočeského kraje na činnost ostatních složek integrovaného záchranného systému. Dovoluji si Vás tímto požádat o pomoc při určení těch složek, které jsou pro obyvatele Jihočeského kraje nejdůležitější. **Proto bych Vás poprosila, ať následujících 14 ostatních složek IZS seřadíte od pro Vás nejdůležitější po nejméně důležitou z hlediska ochrany Vašeho zdraví, života a majetku.**

Číslo 1 znamená nejdůležitější a číslo 14 nejméně důležitou složku.

Ostatní složky IZS	Pořadí významnosti
Armáda ČR	
Horská služba ČR	
Vodní záchranná služba ČČK	
Český červený kříž	
Obecní (městská) policie	
Báňská záchranná služba	
Svaz záchranný brigád kynologů	
Lékaři bez hranic	
ADRA (humanitární organizace)	
Charita ČR	
Člověk v tísni	
Havarijní a poruchové služby (energetika, vodárenství, plynárenství)	
Celní správa	
Vězeňská služba	

Příloha B: Dotazník výzkumu

Dobrý den! Jsem studentkou 2. ročníku oboru Civilní nouzová připravenost na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ve své diplomové práci se zabývám názorem obyvatel Jihočeského kraje na činnost ostatních složek integrovaného záchranného systému. Proto si Vás dovoluji požádat o pomoc při sběru dat. Dotazník je zcela anonymní. Předem Vám děkuji za spolupráci!

Pokyny pro vyplnění dotazníku:

- **dotazník je určen JEN pro obyvatele JIHOČESKÉHO kraje**
 - **z nabídky odpovědí vyberte vždy JEN JEDNU možnost a tu zakroužkujte**
 - **pokud zvolíte možnost, po které následují tečky, zde prosím svou odpověď vypište**
-

1. Jste?

1. Žena 2. Muž

2. Označte prosím svou věkovou kategorii:

1. do 20 let 3. 31-40 let 5. 51-60 let 7. 71-80 let
2. 21-30 let 4. 41-50 let 6. 61-70 let 8. 81 a víc let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

1. Základní vzdělání 3. Střední vzdělání s maturitní zk. 5. Vysokoškolské
2. Střední vzdělání s výučním listem 4. Vyšší odborné vzdělání

4. V jakém okrese Jihočeského kraje žijete?

1. Č. Budějovice 3. J. Hradec 5. Prachatice 7. Tábor
2. Č. Krumlov 4. Písek 6. Strakonice

5. Setkal/a jste se již s pojmem „ostatní složka integrovaného záchranného systému“?

1. Ano
2. Ne

6. Znáte některé z ostatních složek integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“), které mohou, v případě nutnosti, zasahovat v součinnosti se základními složkami IZS (hasiči, Policie ČR, zdravotnická záchranná služba) při mimořádné události?

1. Ano (vypište prosím).....
2. Ne

7. Uveďte ostatní složku IZS, která je, dle Vašeho názoru, nejvýznamnější v rámci spolupráce se základními složkami IZS při záchranných a likvidačních pracích?

1. Armáda ČR
2. Horská služba ČR
3. Vodní záchranná služba ČČK
4. Český červený kříž
5. Obecní (městská) policie
6. Báňská záchranná služba
7. Svaz záchranný brigád kynologů
8. Lékaři bez hranic
9. ADRA (humanitární organizace pro pomoc a rozvoj)
10. Charita ČR
11. Člověk v tísni
12. Havarijní a poruchové služby (energetika, vodárenství, plynárenství)

8. Jaký je Váš osobní názor na aktuální úroveň poskytované pomoci jednotlivými ostatními složkami IZS? Označte, prosím, jednotlivé ostatní složky jako ve škole.

Ostatní složky IZS	Vysoká úroveň			Nízká úroveň	
	1	2	3	4	5
Armáda ČR	1	2	3	4	5
Horská služba ČR	1	2	3	4	5
Vodní záchranná služba ČČK	1	2	3	4	5
Český červený kříž	1	2	3	4	5
Obecní (městská) policie	1	2	3	4	5
Báňská záchranná služba	1	2	3	4	5
Svaz záchranný brigád kynologů	1	2	3	4	5
Lékaři bez hranic	1	2	3	4	5
ADRA (humanitární organizace)	1	2	3	4	5
Charita ČR	1	2	3	4	5
Člověk v tísni	1	2	3	4	5
Havarijní a poruchové služby (energetika, vodárenství, plynárenství)	1	2	3	4	5

Armáda ČR

9. Myslíte si, že pomoc od vyčleněných sil Armády ČR při záchranných a likvidačních pracích pro obyvatele Jihočeského kraje je na dostatečné úrovni?

1. Ano 2. Spíše ano 3. Spíše ne 4. Ne 5. Nevím

10. Byl/a jste někdy svědkem zásahu vyčleněných sil a prostředků ozbrojených sil, tj. Armády ČR, v rámci mimořádné události nebo krizové situace?

1. Ano -> pokračujte otázkou č. 11
2. Ne -> pokračujte otázkou č. 14

11. Uveďte, prosím, o jakou mimořádnou událost nebo krizovou situaci se jednalo a jak se na jejím řešení podílela Armáda ČR:

.....
.....
.....

12. Byl/a jste spokojen s činností zásahu vyčleněných sil a prostředků ozbrojených sil, tj. Armády ČR, při řešení této mimořádné události?

1. Ano 2. Spíše ano 3. Spíše ne 4. Ne

13. Myslíte si, že můžete hodnotit tento zásah Armády ČR jako profesionální a efektivní?

1. Ano 2. Spíše ano 3. Spíše ne 4. Ne

14. Za posledních 10 let se podle Vás úroveň vyčleněných sil a prostředků Armády ČR (samostatné záchranné roty a ženijní prapory určené pro pomoc v rámci IZS)?

1. Snižuje se 3. Zvyšuje se
2. Je na stejné úrovni jako dříve 4. Nedokážu to posoudit

15. Jsou podle Vás vyčleněné síly Armády ČR dostatečně vybaveny pro činnost v rámci IZS (vyprošťovací technika, prostředky pro záchranné práce, dekontaminační technika)?

1. Ano 2. Spíše ano 3. Spíše ne 4. Ne 5. Nedokážu to posoudit

16. Jaká forma pomoci vyčleněných sil a prostředků Armády ČR při řešení mimořádných situací v rámci IZS je podle Vás nejvýznamnější?

1. Záchraně a vyprošťovací práce
2. Likvidační práce
3. Zabezpečení evakuace obyvatelstva
4. Nouzové ubytování
5. Zabezpečování sjízdnosti komunikací
6. Dekontaminace osob a techniky

Český červený kříž

17. Poskytuje podle Vás Český červený kříž (dále jen „ČČK“) obyvatelům Jihočeského kraje dostatečnou podporu v rámci humanitární pomoci při řešení mimořádných událostí a krizových situacích?

1. Ano 2. Spíše ano 3. Spíše ne 4. Ne

18. Byl/a jste někdy svědkem pomoci ČČK při mimořádné události a krizové situaci?

1. Ano -> pokračujte otázkou č. 19
2. Ne -> pokračujte otázkou č. 22

19. Uved'te, prosím, o jakou mimořádnou událost nebo krizovou situaci se jednalo a jak se na jejím řešení podílel ČČK:

.....
.....

20. Byl/a jste spokojen s činností ČČK při řešení této situace?

1. Ano 2. Spíše ano 3. Spíše ne 4. Ne

21. Myslíte si, že můžete hodnotit zásah ČČK při této mimořádné události nebo krizové situaci jako profesionální a efektivní?

1. Ano 2. Spíše ano 3. Spíše ne 4. Ne

22. Jaká z forem pomoci ČČK při řešení mimořádné události nebo krizové situace je podle Vašeho názoru nejvýznamnější?

1. Sběr a distribuce humanitární pomoci
2. Psychosociální pomoc
3. Získávání finančních prostředků pro postižené občany
4. Monitoring rozsahu škod v zasažených oblastech
5. Pomoc při nouzovém ubytování a stravování občanů
6. Poskytování první pomoci v terénu
7. Poskytování ošetrovatelské péče v evakuačních centrech

23. Je podle Vás ČČK dostatečně vybaven pro činnost v rámci IZS (zdravotnické vybavení, vozový park, atd.)?

1. Ano 2. Spíše ano 3. Spíše ne 4. Ne 5. Nedokážu to posoudit

24. Podpořil jste nějakou formou osobně humanitární činnost ČČK?

1. Ano, dárcovství krve
2. Ano, zaslal jsem dárcovskou sms
3. Ano, poskytl jsem finanční dar
4. Ano, poskytl jsem materiální dar
5. Ano, jsem dobrovolníkem ČČK
6. Ne

